

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SANDOR

Velünk foglalkoztak

A parlamentben megint megmondták nekünk.

Duca külügyminiszter úr megállapította rólunk, hogy olyan kisebbség vagyunk, amely uralkodáshoz van szokva, de viszont a helyzet úgy alakult, hogy ma mi vagyunk az uralt elem s ennek folytán nem akarunk az új helyzethez alkalmazkodni, hanem minden visszatérési szándék nélkül ki akarunk vándorolni Romániából.

elviselhetetlen. „Hogyan? — kérdezhetik Duca miniszter nyilatkozatának olvasói. — Hát a jelenlegi kormány úgy uralkodik, hogy ez uralom nyomása alatt állampolgárok ezrei előnybe helyezik ősi családi tűzhelyük elhagyását a maradásnak? Elébe helyezik a bizonytalanságot a bizonyosságnak? Ugyan miféle bizonyosság lehet az Romániában?

Nem, a külügyminiszter úr, akinek diplomatikus érzékei pedig annyi és annyi próbát megállottak, ezen a ponton, a parlamentti debattá hevében felmondották a szolgálatot. Igaz, hogy a vita heves volt, igaz, hogy ez a vita nagyon elevenbe vágó dolgokat érintett, igaz, hogy például Tatarescu is a szög fejére talált, amikor a Moldoveanu panama-interpellációjára azt kiáltotta oda, hogy a panamával el akarják a kormányt buktatni, de azért a kijelentés mégis meggondolatlan volt, amit súlyosbított az, hogy olyan okos fő mondotta ki, mint Duca miniszter úr.

A kivándorlás és a kisebbségek kérdése körül felkorbácsolt harc hevében különben két jóleső mozzanat is domborodott ki. Az egyik a parasztpárti Michalache véleménye, aki a kormánytól a kisebbségekkel szemben az ország alkotmányának, nemzetközi szerződéseknak s Gyulafehérvárnak betartását követelte.

A másik vigasz Maniu Gyula régen várt s szinte-szinte már elapadtak hitt férfias cselekedete, amikor Duca ama kérdésére, hogy vajjon ő, Maniu mit tenne a kisebbségekkel szemben, megakadályozná-e erőszakkal kivándorlásukat, felelte a következőket:

— Én megadnám a kisebbségeknek az összes polgári és nemzeti jogokat és ha azután is ki akarnának menni az országból, akkor már nem akadályoznám meg őket, mert ehhez is joguk van.

Imígyen szóla Maniu. Hogy adott helyzetben imígyen cselekedne is, az egyelőre meg nem állapítható.

Bethlen Genfből Budapestre érkezett

Vázsonyi Vilmos kritikája

Budapestről jelentik: A Kossuth-párt tegnapi este vacsorát rendezett klubhelyiségében Rupert Rezső tiszteletére. A vacsorán Vázsonyi nagy beszédet mondott. Többek között ezeket fejtegette:

— Rupert Rezsőt egy ártatlan megjegyzésért itélték 8 napi elzárásra. Ami történt, súlyos sérelme a közjognak s ha a nemzetgyűlés ez ellen nem foglalkozik, az, hogy aki mást nem becsül meg, önmaga ellen mondja ki az ítéletet, az, hogy aki más nem becsül meg, önmaga iránt sem követelhet tiszteletet. Nem lévén a nemzetgyűlésen, most csak relatív mentelmi jogot élvezünk. Csak a fehér asztalnál engednek gyűlésezni. Fehér terror lévén, megkövetelik tőlük a fehér asztalt. Össze kell forradnunk. Lám, barátaink ott voltak a mentelmi bizottságban s az aktívokkal együtt sem tudtak eredményt elérni. A mi

passzivitásunk mementó, akar lenni arra, hogy a gazdaságilag lerongyolt szegény Magyarországon nem lehet duhajkodással és verekedéssel politikát csinálni.

Budapestről jelentik: Bethlen István gróf miniszterelnök Szabóky Alajos államtitkár kíséretében délelőtt 10 órakor érkezett Budapestre.

A miniszterelnök genfi útjával kapcsolatosan úgy nyilatkozott, hogy a bécsi lapok tévesen értelmezik a magyar mezőgazdasági hitel kérdését. Nem felel meg a tényeknek, hogy a jelzálog és ezzel kapcsolatban a jelzáloglevelek kibocsátásának megkezdése a külföldi kölcsönből történik. A tisztviselőkérdést most még nem lehetett végleg rendezni. Csak július elseje előtt, vagyis a jövő évi költségvetés összeállításánál fog tisztázódni a helyzet.

A kormány még nem engedélyezi a királyhági református püspökválasztást

Csak a vallásügyi törvény után lehet szó törvényes megalakulásról
Királyi biztost kértek a püspökválasztásra

A királyhágomelléki református egyházkerület decemberi közgyűlésében kiküldötte dr. Domahidy Elemért, Szabolcska Mihályt és Telegdy Józsefet, hogy az egyházkerület törvényes formák között való megalakulásának kérdésében, amely ezidőszert már csak a püspökválasztást foglalja magában, a kormánynál járjanak el és amennyiben eredményt nem tudnának elérni, a májusi közgyűlés elé a jövődélre nézve proposíciót tegyenek.

Január 20-án a megbízottak Bukarestben az erdélyi egyházkerület képviselőivel, valamint a magyar párti kamarai képviselőkkel és szenátorokkal együttesen jelentek meg a kultuszminiszternél. Telegdy László egyházkerületi tanácsbíró a következő memorandumot nyújtotta át a miniszternek.

Miniszter ur! A tisztántali református egyházkerületből Romániához csatolt egyházmegyék és egy-

házközségek törvényes képviselői Nagyváradon 1924 december 12-én tartott gyűlésükön a legmélyebb megdöbbenéssel értesültek arról, hogy miniszter ur az 1923 december 14-én kelt feliratunkra ismételt az választotta, hogy az egyházkerülettel való szervezés tárgyában tartandó közgyűlés csak a vallás gyakorlására vonatkozó törvény megszavazása után lesz aktuális, amint azt már 1923-ban is tudatta az egyházkerület vezetőségével. Fent nevezett leiratot közgyűlésünk annyival is inkább fájdalommal fogadta, mert a vallás és művészeti miniszter ur kerületi szervezkedésünk szükséges voltát elvből már elismerte 1922 júniusában, tehát két és fél évvel ezelőtt 28749—1922. szám alatt. Sőt magát a kerületet tényleg elismerte, mikor a presbitériumok által megválasztott egyházkerületi tisztviselők működését 21323—1923. sz. leiratával tudomásul vette. Miniszter ur! Mély tisztelettel mutatunk rá arra a súlyos tévedésre, hogy megítéltetésünkben eddig mindig új egyházkerület szervezéséről volt szó, holott nem egy új

.. Addig még hagyján ugyanis a Duca-nyilatkozat, hogy a mostani kisebbségek valamikor uralkodáshoz voltak hozzászokva. Ezt hangsúlyozni az is igaz, ma: — kormányraison. Azonban az már nem kormányraison, hogy a külügyminiszter azt mondja, hogy ma ez a kisebbség úgy van meguralva, hogy minden visszatérési szándék nélkül ki akar vándorolni az országból.

Először is nem akarunk kivándorolni. Azok a szerencsétlenek, akik Herberger üzelmeinek és nagy urak üzleteinek jóvoltából kiömlenek az országból, nem azért hagynak itt bennünket, mert uralkodó fajból meguralt fajú degradáltak. Ez az osztály, a kivándorlási konfigenst kitermelő paraszt és kisiparos réteg ezelőtt sem volt uralkodó faj. A magyar szolgabíró is uralkodott rajta, tehát az uralság állapotához régtől fogva hozzászokhatott, legfeljebb az uralság egyes nüanszai maradtak előtte novumok. Kimegy a paraszt, mert ráengedik a kivándorlás hiénáit. Ennek bevállása pedig korántsem tépi a kormánypresztizst annyira, mintha azt mondjuk, hogy a kivándorlás oka az, hogy az uralság helyzetébe a tömegek nem tudnak beletörődni. Mert ez utóbbi megfogalmazás méhében hordja azt a beismerést, hogy a meguralság helyzete

egyházkerület alapításáról van itt szó, hanem egy meglevő tényleg működő és egyes adminisztratív és tradicionális szerveiben miniszter ur által is elismert egyházkerület szervezetének betetőzéséről. Ez a betetőzés szükséges azért, hogy kerületünk ne az egyházi törvény L. t.c. 179. és 181. §-ában megjelölt helyettesek által kormányoztassék, hanem azok által, akiket érvényben levő egyházi törvényeink rendelkeznek. Hat egyházmegyének 183 egyházközségében lakó 230.000 ref. vallású román állampolgár fordul általunk Miniszter urhoz azzal a kéréssel, hogy sürgősen készítsék a meglevő meglevő, miszerint egyházi és állami törvényeinkben egyaránt biztosított jogunknál fogva kerületi szervezkedésünk végre valahára befejezést nyerjen. Bár a szervezkedés egyházunk autonóm joga legmesszebb menő lojalitásunk és állampolgári hűségünk igazolására készséggel kérjük a miniszter ur 27749 1922. számú leiratában említett királyi biztos kiküldését.

Lelkiismeretünk kötelez immár bennünket annak tiszteltetésére, de nyílt és őszinte kijelentésére, hogy egyházunknak és népünknek tett hivatalos eskünk éppen úgy, mint szívünknek minden dobbanása úgy oda köt bennünket ezek sorsához, hogy nem nézhessük tovább összetett kezekkel a zűlést és pusztulást, melybe a kormány mostohasága, illetve szervezetlenségünk miatt jutottunk, hanem újabb halasztó választás esetén kénytelenek vagyunk törvényadta összes jogainkkal élni.

Személyesen is tárgyaltunk Nagy Károly püspök ur vezetésével együtt Paklisanu generális directorral, aki Jonescu ur helyett látja el ügyeinket, mint magával a miniszter urral is, aki élő szóval aképpen nyilatkozott, hogy kerületünk szervezkedésének befejezését szükségesnek ismeri el, de ez csak akkor lesz lehetséges, ha a néhány hét múlva kamara elé terjesztendő interkonfessionális törvényt meglesz. Reménysége szerint kerületünk a nyáron, vagy az ősszel meg is választhatja püspökét, addig a törvényes helyettesek az állam részéről minden ténykedésükben támogatást nyerne az egyházmegyék.

A miniszter válasza

A memorandum átnyújtása után Nagy Károly püspök vezetésével mellett Facilaanu generalis directorral tárgyaltak — aki most Jonescu helyett vezeti a vallásügyeket — és a miniszterrel is. A miniszter kijelentette a küldöttségnek, hogy

a Királyhágomelléki egyházkerület szervezésének befejezését, vagyis a püspökválasztást szükségesnek ismeri el, de csak akkor lesz ez lehetséges, ha az interkonfessionális törvényt beiktatták.

A küldöttség természetesen nyomban felvette a kérdést, hogy mikorra várható. A miniszter néhány hetet mondott, de harmadnap oda javította válaszáat, hogy

a nyáron, vagy az ősszel megválaszthatják a nagyváradai püspököt.

addig a törvényt keresztül megy a kamarán és a szenátuson. Addig is azonban

az állam minden ténykedésében támogatja a püspökhelyetteseket.

A nagyváradai püspökhelyettes, illetve a Királyhágomelléki egyházkerület vezetője a törvény 179. §. alapján Csernák Béla egyházkerületi főjegyző.

A bánági és nagybányai egyházmegyék idecsatolása

A miniszternek azt az állítását, hogy a Királyhágomelléki egyházkerületet elismeri, s hogy annak megakadályozása nem állott s nem áll szándékában, azzal is dokumentálta, hogy a bánági és nagybányai egyházmegyéket — melyek eddig a kongruát az erdélyi püspök útján kapták — a kongrua szempontjából január 1-től kezdődőleg, mint idetartozókat ide osztotta be.

A kormánynak a miniszter szerint azért nem lehet még a püspökválasztást engedélyezni, mert az új vallásügyi törvényben a püspököknek közjogi méltóságot akarnak biztosítani. De abba nem fog beleszólni a

kormány, hogy kit választanak püspökké, személyi kifogásaik nincsenek.

A miniszter újabb leirata

Tegnap új leirat érkezett a miniszter től Csernák Béla főjegyzőhöz:

Kapcsolatban folyó évi január 28-án 130. szám alatt kelt iratára van szerencsém a következőkről értesíteni.

1. Azon javaslat, mely szerint a debreceni püspökséghez tartozott egyházak részére egy új egyházkerület szervezessék, nem intézhető el, mielőtt a vallás gyakorlatára vonatkozó törvényt meghirdetve nem lesz. 2. Ebből folyólag a jelzett egyházak a református egyház szervezésére vonatkozó, törvény 179., 184. §-ában megjelölt szervek által lesznek adminisztrálva és vezetve. 3. Az előbbi pontban említett szervek érintkezésbe léphetnek a kolozsvári egyházkerület vezetőivel azon célból, hogy megalkossák a felsőbb felebbezési bíróságot az esetleges peres ügyekben.

Ilyképpen azt hisszük, hogy az ügy a jelenlegi körülmények által megengedett legjobb módon nyer megoldást.

Miniszter helyett: Paklisan vezérigazgató, h. dr Comza.

Ujságírók és képzőművészek jelmezestélye

Nem is hírlapi reklámozások útján, csak amugy szájról-szájról terjedt el a hír, hogy a nagyváradai képzőművészek és ujságírók február huszonhatodikán megrendezik az idei farsang legszenzációsabb mulatságát, a művésztélyt.

Miért sikerült az ujságíróknak és képzőművészeknek a rendezendő bál iránt már csirájában a legszélesebbkörű érdeklődést felkeltetni? A titok egyszerű.

Ezek az emberek rájöttek arra, hogy a közönség, amikor bála megy, nem műsort akar, nem színpadi produkciókat, nem ének-és zeneszámokat hallgatni és nézni, hanem őszintén, kérés nélkül maga akar mulatni, még pedig jól, még pedig minden szellemi vagy alkultur supplementum mellőzéseivel. Az ujságírók és művészek tehát

megrendezik az első műsormentes táncestélyt.

De az ujságírók és képzőművészek egy lépéssel tovább is merészkednek.

A február 26-iki estéllyel kapcsolatban nincsen pumpolás!

Akármilyen hihetetlenül hangzik is: sem büffét sem tiszteltetjegy megváltását az estély rendezése nem kér.

Vizont:

Fentírja magának a jogot a rendezés, hogy csak azoknak küldjön meghívókat, akik a művészeknek, ujságíróknak szimpatikusak.

A február huszonhatodikai bál ezenkívül olyan attrakciókkal, ötletekkel fogja meglepni a közönséget, amik eddig egészen ismeretlenek Nagyváradon.

Lesz táncverseny és lesz jelmezverseny, melyben az lesz a győztes, aki két fejtételnek legintézetesebb megfelel. E két feltétel pedig az, hogy a versenyző jelmeze

mentől ötletesebb és mentől olcsóbb legyen

Mindenki keresse fel a

**HEIMANN
KERTBEN**

lévő alkalmi üzletemet

Str. Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3. szám.

Hol több ezer méter tavaszi kelme, vászon és fehérnemű még eddig nem létezett olcsó árban kerül eladásra.

Barna Jenő

Figyelje meg a kapu alatt kiállított olcsó szövegetemet

A művészek és ujságírók jelmezestélyén mottója:

„Le a drágasággal! Le a pumpolással, a műsorról és a: — nagyképűsködéssel!”

IPAROS BÁL

FEBRUÁR 21 SZOMBAT

A KERESK. CSARNOKBAN

Ne felejtse el,

hogy vasárnap délelőtt pont 10 órakor **nagy árverés lesz** a

Dorotheumban

(Premontrei gimnázium I. emelet)

Higienikus

gyermekcipő szalont

nyit a

CARMEN CIPŐGYÁR.

Az anyák figyelmét felhívjuk erre a fontos eseményre! Egy rég tapasztalt bajnak az orvoslásáról van szó. A zsenge gyermekcipőket szakavatlan kezek által készített rossz formájú cipőkkel korán megnyomorítják. Ebből az egész életre kiható bajok származnak. A Carmen cipőgyár a gyermekláb anatómiájának szigorú figyelembevételével szerkesztett kaptafakra dolgova gyárt 6 éves korig kicsi gyermekeknek való s rapa és luxuscipőket, melyeket a közvetítőkereskedelem kizárásával directa a fogyasztóközönséghez juttat.

Ezideig Nagyváradon a Carmen cipőgyár ezen gyártmányát sem direct, sem indirect forgalomba nem hozta, a tavaszi szezonra azonban már február hó 15-től kezdve eladást eszközünk. Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 4. sz. alatt.

Abban a biztos tudatban, hogy női cipőgyártmányaink eddigi jóhírnevét és népszerűségét ezen újabb ténykedésünkkel növelni fogjuk, a n. é. közönség jóindulatába ajánljuk magunkat.

A Carmen cipőgyár vezetősége.

Női kalapszalonomat

Piața Mih. Viteazul
(volt Nagypiac) 3. szám alól

áthelyeztem

Vlahuța (Szt. János)-u.
3. sz. alá (volt Paroczay és Nagy-Jéle dízelhelyisége)

Kádár Rózsi

Amit Jókairól mindenkinek tudnia kell

Most szerdán telik be száz esztendeje annak, hogy a legnagyobb magyar mese-mondó, aki a világirodalom regényírói között is első helyet foglal el, Révkomáromban megszületett. A Jókai centenárium előkészületei folyamán tűnt ki igazán, hogy mennyire nincs Jókai Mórnak méltó életrajza, amely e páratlan képzelőerővel megáldott magyar zsenit úgy mutathatná be azoknak, akik ma is lankadatlan lelkesedéssel forgatják műveit, mint ahogy azt Jókainak több mint félszáz évre terjedő írói működése megérdemelné. Az életrajz hiánya azonban nem vethető kizárólagosan a Jókai élete kutatóinak szemére. A nagy regényíró élete homlokegyenest különbözik más nagyságok életétől abban, hogy ez az élet tulajdonképpen szünke, semmitmondó napok soraiból tevődött össze s ezekben a napokban lehettek az írónak belső nagy élményei, amik fölértek más emberek külső tragédiáival, de éppen úgy nem voltak láthatók, mint ahogy Balzacnak élete sem mond semmit a szenzációt kereső olvasónak.

Jókai nyolc évtizedre terjedő pályafutásából, ha erre a nagy időre visszatekintünk, alig magaslik ki s alig színesedik meg három-négy mozzanat a nagy meseköltő privát életéből.

1848 március 15-ike volt kezdete a költő legizgalmasabb napjainak s ezek az izgalmak el is tartottak pár esztendeig. De az ötvenes évek elején, amikor Jókai bujdósása megszűnt, végeszakadt e kevés érdekességnek. Azon túl Jókai élete közönséges polgári házasságot, munkában eltöltött órák reggel 8-tól este 6 óráig, nap mint nap gőrnypítés az íróasztal mellett, olvasgatás, lapalapítások, majd később Tisza Kálmán oldalán részvétel a magyar politikai életben, a hatványhúzás kiegyezés utáni szinte kétségesszerű közeledés a császári és királyi udvarhoz, hosszú tarokkpartik politikai klubok zöldasztalánál, végül pedig az a házasság, amiben Jókai olvasói jogot éreztek ahhoz, hogy profánul, kegyetlenül beleszóljanak a nagy író legintimebb elhatározásaiba. És ezzel vége mindennek. Nincs itt d'annunziós kaland, amire lihegve figyeljen a világ közvéleménye, nincs itt petőfi lezuhanás a magyar ég komor boltozatáról, semmi sincs egyéb, mint szakadatlan munka: száznál többre menő kötet. Almodás.

Valamit, a legkevesebbet azonban mégis illik tudnia Jókairól mindenkinek, aki valaha is piruló izgalommal lapozta regényeit, aki valaha is belefeledkezett Jókai képzeletének gazdagságában.

A ház, amiben Jókai született

Egyike volt Révkomárom legrégibb házainak. „Buzgó protestánsok építették a vallásüldöztetés korában s ott tartották titkos istentiszteleteiket; azért nem szolgált ki egy utcára sem ablakaival, sőt falával sem. Azért ültették be a különben elég magas kerítés mellé két gyorsan növekedő dús lombozott akácfaikkal, hogy az utcáról ne is láthassák az épületet. Az utcaajtóra alkalmazott zörgető kocantásáról ismerte meg a hivek jövetelét abban a kis szobában lakó ör, amit mi kiskönyháának hívunk. — írja emlékezéseiben Jókai testvére: Jókai Eszter (később Vály Ferencné). — Mint nekem beszélték, az Istentiszteletre rendelt helyiség a leghátulsó szoba lett volna. Az eredetileg épült falak rendkívül vastagok voltak. Ha nem is volt látható maradványa annak a hajdani templomnak, mely a monda szerint ugyanaz a ház lett volna, melyben mi akkor laktunk, amikor Mór született, de nagyon valószínű, hogy a monda igazat beszélt. Azt pedig erősen hiszem én, ha más nem is akarná hinni, hogy abban a szobában, amelyben Mór született, tartotta néhány buzgó protestáns mindennapi kegyes imáját, egy kegyes és áhítatos öreg dunai házas főnagyon rebegett imája után. Ab-

ban a szobában még akkor is ott lebegett az a fohász, mely Istent hívja segítségül minden dolgaiban és hálát ad még a szorongatásokért is. Nekem egy Lajos nevű öcsém már hosszú évekkel ezelőtt meghalt torokgyíkba. Hét éves lehettem, amikor ismét egy kis fiúval szaporodott családnak. Édesanyánk az elhunyt kisfia nevére ezt a második kis öcsémnek is Lajosnak kereszteltette, de ez a második fiú is csakhamar meghalt. Nem tudtam felejtetni kis öcsémnek és nagyon óhajtottam volna játszani mind a két Lajossal. Csaknem mindennap emlegettem őket, amikor egyszer iskolából hazamentemkor estefelé cseledünk Vörösné ifiasszony azzal fogadott, hogy a mennyeországból visszajött a kis Lajoska. A család az újszülöttet szintén Lajosnak akarta keresztelni, ami ellen azonban a komasasszonyok kézzel-lábbal tiltakoztak, mondván, hogy nem jó az újszülöttet halott gyermek nevére keresztelni, mert akkor az is csakhamar meghal. Lajos helyett tehát kisöcsém Mór névre keresztelték valószínűleg azért, mert akkoriban a kalandos életű Benyovszky Móricról szóló regények és szájhagyományok nagyon divatosak voltak Komáromban.

A fiatal Jókai tudvalevőleg iskoláit Komáromban, Pozsonyban, Pápán és Kecskeméten végezte. Pápán és Kecskeméten kötött barátságot Petőfi Sándorral is, akivel együtt voltak közvetlen előkészítői március 15-ének s akivel később Laborfalvi Róza miatt végtelenül összezördültek. Ezekről a napokról maga Jókai a következőket írja.

Március 15.

„Március 15-én reggel a Pilvax-kávéházban engem feltoltak az asztalra, hogy olvassam föl, mit kíván a magyar nemzet. Én fölolvastam ezt az írástomat s utána Petőfi olvasta föl a Talpra magyart. S most hová innen? A nyomdába, nem ismerünk cenzort többé, kinyomatjuk a nemzet követelését és Petőfi buzditóját. Landerer nyomdája előtt már valamennyi íróársunkat mindegyütt találtuk. A nyomtatógépet elsőnek Irinyi ragadta meg, a második nyomást Petőfi, a harmadikat én tettem vele, hogyha a merénylet szerencsétlenül üt ki, minket érjen a csapás, ne az ártatlan nyomdai személyzetet. Így lett kinyomatva Magyarország a szabadságtónak legelső terméke. Így született meg a sajtószabadság.”

Ugyanaznap este a Nemzeti Színházban díszelőadás volt. Hosszu idők múltán ekkor hozták színre ismét a cenzura által rég eltemetett Bánk bánt. A színház közönsége felvonásközben a márciusi nap hőseit kívánta látni: Petőfit, a kiszabadított Tancsicsot és Jókait. Jókai térdig sárosan, vállán karbonári köpenyeggel, behorpadt cylinder-kalapja mellett óriási verostollal és oldalán jurátus karddal roant föl a színpadra. Ott találkozott legelőször Laborfalvi Rózával, aki saját kokárdáját vette le s azt tűzte föl Jókai mellére. Ez a kokárda kötötte őket össze egy életre. Laborfalvi Róza akkor már nem volt fiatal lány, harminchat éves volt, Jókai pedig huszonhárom.

Jókai házasságát rokonai és barátai hevesen ellenézték s hogy az esküvőt mégis minden különösebb incidens nélkül tartthassák meg, Jókai egyelőre titokban akarta tartani terveit. Legkedvesebb barátja: Petőfi Sándor, ugylátszik, tulozott barátságából erőszakka is megakart akadályozni házasságát a regényíró. Lehozta Pestre Jókai édesanyját, aki csonttörésben szenvedő beteg volt és Jókai nővérét s személyesen vezette őket Jókainak a Svábhegyen bérelt szállásába, ahol történetesen Laborfalvi Róza is ott volt. Petőfi és a Jókai nők közeledéséről Jókai csak az utolsó pillanatban értesült. Az asztaltól ugrottak föl, mely künn volt a fák alatt. Jókainak annyi ideje sem volt már, hogy bemenjen a házba kalapiáért. Abban a nemzetiszíni

házisípkában, melyet Laborfalvi Róza készített számára március 15-ének emlékéül, futott el, menyasszonyát kézenragadva, keresztül a sűrű bozótokon, uttalan erdő-kön kétségbeesett rohanással. Pár nap múlva Piliscsabán feleségül vette Laborfalvi Rózát.

Pestre való visszatérése után Petőfivel való barátságról rögtön megszaktította. Csak megegyeszer találkoztak azután Pesten 1849 május végén Budavár bevételének öröme rendezett lakomán a Nemzeti Múzeum nagytermében. A lakomán számos pohárköszöntő hangzott el s a toasztok végén Jókai is fölemelte poharát s ezt mondta áldomásként:

— Én poharat emelek azokra a hősök-re, akik a szabadságharc alatt még ezután elfognak esni.

Síri csönd támadt. Senkisémm nyúlt poharához. Csak az átellenben ülő Petőfi, akivel Jókai akkor már több mint egy éva nem beszélt, emelte fel poharát s koccintotta össze a Jókaiéval.

— Köszönöm pajtás, hogy rám köszöntötted a poharat.

Négy hónap múlva már ott volt Petőfi a Jókai által felköszöntöttek sorában.

Jókai, a mérséklet embere.

Március 15-étől eltekintve, mint említettük, Jókai forradalmi szereplése igen mérsékelt volt. Amikor a magyar kormány Debrecenbe menekült és ott Jókai lapot adott ki, lapjában abban az időben is mérsékletet hirdetett a forradalmi kormány Habsburg-ellenes politikájával szemben, amikor a Habsburg-detronizáció megtörtént. Emiatt sok kellemetlensége volt. Sőt Madarász rendőrniszter, aki személyileg sem szívelte Jókait, szerette volna Jókai mérsékelt magatartását arra kihasználni, hogy valahogyan statariálisan eltétesse lábálól Jókainak az volt a szerencséje, hogy Madarászra ugyanebben az időben nagy panamák sülték ki, a rendőrniszternek távoznia kellett s így az író ellen fölhozott vádak összeestek. A világiosi katasztrófa Aradon érte Jókait, évekig volt ő is kénytelen bujdósásban tölteni napjait. A Mátra rengetegekben élt mindaddig, amíg barátja: Szigligeti Ede révén sikerült későbbben amnesztiát kapni. Évtizedek múlva a király annyira kiengesztelődött iránta, hogy többször kitüntette, egy ízben valami harmincezer forintnyi adósságát is Jókai tudta nélkül kifizette, végül pedig a Rudolf trónörökös által szerkesztett „Oszták-Magyar Monarchia írásban és képből” című nagy monográfia megírásával Jókainak olyan keresetet biztosítottak, ami az ő meglehetősen igényteljes életében is hatalmas segítséget jelentett.

Burzsoá életmódjában nem is volt ezentul nagyobb szenzáció, külső élmény, izgalom. Csak a kilencvenes évek vége felé, amikor a Nagy Bellával kötött házassága folytán Jókai személye ismét a kíváncsiság előterébe került.

„És most aludni fogok”

1904. elején második feleségével Jókai Nizzába utazott. Néhány hónapig tartózkodtál délvideken s amikor Budapestre visszajöttek, a vasuton Jókai erősen megfázott. Betegségére eleinte ügyet sem vetett, de a baj csakhamar elhatalmasodott rajta s Jókai ágyank dőlt. Utolsó napjairól háziorvosa a következő adatokat jegyezte föl.

„Jókai április 25-én ebédután kikooszott. Hazatérve családjával jókedvűen beszélgetett, majd szobájába vonult. Rövid idő múlva kiálozást hallottak szobájából. Beszaladtak hozzá. Látták, hogy a földön ül és képtelenségeket beszél. Látták, hogy eszmélete meg van zavarva s azonnal orvosért küldtek. Jókai arról panaszkodott, hogy heves fájdalmakat érez. Kininnel gyógyították, hogy láza ne legyen. Pár nappal később a beteg tüdőhurut mutatkozott, delután pedig asphyxia lepte meg s csak mesterséges lélegzéssel lehetett magához téríteni. Május 5-én reggel jobban

érezte magát, egyik regényét kérte s olvastatta, mert azt tervezte, hogy drámát ír belőle. Este 8 óra után betegsége rohamosan fejlődött s kilenc óra husz percek a fal felé befordulva ezeket mondotta:

— És most aludni fogok.
S Jókai többé nem létezett.

Kell-e adókönyvecske?

Elmult egy éve annak, amikor éppen ezen lap hasábjain olvastuk, hogy a pénzügyminisztérium arcképes adókönyvecskeket fog kibocsátani az adózók részére: — de mindhiába vártuk, a könyvecske nem jött meg.

Iliescu adminisztrátor ur felhívására már a múlt év május havában elkészítettem egy személyszámla szerű adókönyvi mintát, mely az adóhivatalok részére feltétlenül szükségessé fog válni, csupán a pénzügyminisztériumtól függ tehát a most használatban lévő adóilleték stb. főkönyvek hatályon kívül helyezése s az általán javaslatba hozott egységes adókönyv és ugyanolyan mintájú adókönyvecske használatba vétele.

Az a kérdés már most, hogy mikor lesz időnk az adókönyvecskebe az adókievések eredményét és befizetéseket pontosan bevezetni, amidőn a mostani nyugalókönyv rendszer mellett naponként 8 óránál is többet dolgozunk, hogy a pénztári zárlat elkészüljön.

E felett egy percig sem kell aggódunk. Tessenek csak figyelmesen megnézni a pénzügyigazgatásnál levő adókönyvecske mintát igen tisztelt szakemberek és adófizető közönség, hogy egy oldalon az adófizetőnek egy évre van berendezve az állammal szemben összes tartozása és összes lerovása (havonkénti és nem negyedévenkénti adófizetése.) A kereskedők és iparosok részére ezen a lapon van a forgalmi és személyzeti adók havonkénti befizetéseinek is a számlalapja, miért is mindenki beláthatja azt, hogy a kereskedőknek és iparosoknak egyáltalában el sem kell vinni az adóhivatalba a forgalmi és személyzeti adókönyvecskejüket — megvizsgálás és a befizetendő összeg érvényesítése végett, — mert elegendő csak az adókönyvecskével fizetni, az adóbefizetési jegy (Declaráció), valamint a havi forgalmi kimutatás és személyzeti adó (Stat) beadása mellett.

Ismétlem tehát, hogy ha az adókönyvecske-minta életbe fog lépni, akkor a személyzeti és forgalmi adókönyveket az adóhivatalba fel sem kell vinni, mert az adóellenőr ezeket ugyanis a helyszínen szokta megvizsgálni.

Lesz-e tolongás az adóhivataloknál? Ha minden adófizető a zsebében hordható öt évre berendezett öt lejes adókönyvecskéjével, a havi forgalmi kimutatással és személyzeti adó „Stat”-tal megjelenik az adóhivatalnál fizetni, akkor a pénztár előtti tolongás megszűnik, mert minden adófizető 5—10 perc alatt befizetheti valamennyi adóját.

E helyen ujjal felhívjuk az illetéke-

sek figyelmét azon rendkívüli fontos egyszerűsítés mielőbbi keresztülvételére, hogy a kereskedők és kisiparosok a havonkénti 200 leien alul forgalmi adójukat negyedévenként fizethessék. Ezáltal elérnénk azt, hogy naponként 80—100 kis adófizető polgárral nem bajlódnánk az olasz és újvárosi állami adóhivatalnál.

Egy év alatt ilyformán a kereskedők és kisiparosok 24 ezer utat spórolnának meg, mi adóhivatali tisztviselők pedig huszonnégyezer nyugtával kevesebbet adnánk ki egy év alatt csekély 10, 20, 30 lei befizetett forgalmi adóról.

Kellene-e már most ezeketán Nagyváradon a többször hangoztatott 1—2 új állami adóhivatallal szaporítani a mostani olasz és újvárosi adóhivatal? Az illetékeseknek be kell látni, hogy erre ilyformán semmi szükség sem lesz, pláne ha az egységes adókönyvecske-minta és egységes adókönyv használatba lesz véve.

Államnak, vármegyéknek, városoknak, községeknek (állami adókra és külön a községi taxákra vonatkozólag) be kell látni, hogy az ilyfajta adókönyvecske nagy szükség van.

Egy közepes adófizetőnek évenként 40—50 nyugtája van a különböző adókról s mily nehéz az adóellenőröknek és végrehajtóknak megállapítani ezekből, hogy évenként mennyi az adóhátralék. Mennyi bosszúsága van az adózónak amikor a végrehajtó megjelenik az adófizetés iránti intéssel, a foglalási jegyzőkönyvvel, vagy az árverési hirdetményvel s már 1 órát is eltöltött a sok adónyugta rendbeszedésével, míg végre nagynehezen megállapíthatja, hogy van-e adóhátralék, vagy nincs.

Ezért van tehát szükség az adókönyvecskekre.

Itt szükségesnek tartom még megjegyezni, hogy az adókönyvecske első feloldala azon adózóknak lesz kiosztva, kik nem kereskedők és iparosok (föld, háztulajdonosok, orvos, ügyvéd), amennyiben a forgalmi és személyzeti adóra vonatkozó nyomtatványra szükség nincs.

Széles Károly,
számtanácsos.

BŐRBUTOROK

ruganyos matracok, hencserek, hajlított garnitúrák kapható és megrendelhető KOVACS JÓZSEF kárpitosnál, Deák Ferenc-utca 1. sz.

SZÖVET

különlegességeink felöltőkre öltönyökre legjobbak posztóáruház, Str. Avram I-u. 8. legolcsóbbak

Új kalapszalom

Van szereacsém értesíteni a tisztelt, högyközséget, hogy a Strada General Mosoiu No. 3 (volt Kert-utca 3 szám alatt, modern női

kalapszalont nyitottam

hol Bécsi és Párisi modellek a legújabb divat szerint rakitron vannak. Átalakításokat a legújabb divat szerint a legolcsóbb árban eszközölök. Iszésre és szakértettségre sikerült egy elsőrendű külföldi munkaerőt alkalmaznom. A n. e. közönség szíves pártfogását kérve, tiszt felelet

Blau Antalné

Az „EDITH” kalapszalom tulajdonosnője

Felhívás a romániai magyar írókhoz

Szinnyei József Magyar írók élete és munkái című 14 kötetes nagyszabású biobibliográfiai lexikonához a M. Tud. Akadémia megbízásából több kötetre tervezett kiegészítő sorozat készül, melynek első füzetét már év tavaszán megjelennek. E pótköteteknek feladata helyreigazítani a Szinnyei nagy művében a tévedéseket és kiegészíteni az élő, vagy az életrajz kiadása óta elhalt írók további élete folyását és irodalmi működését s végül beledolgozni azon egyéneknek életrajzát és irodalmi működését, akiknek irodalmi fölépése későbbi időpontban történt, mint amikor Szinnyei lexikonának megfelelő füzetét megjelent, vagy akik más okból kimaradtak.

A szerkesztő megbízásából kérem a romániai magyar írókat, mindenkit kivétel nélkül, aki bármely csekély irodalmi működést is fejtett ki, hogy életrajzukat és műveiknek jegyzékét e tudományos vállalat teljessége, másrészt a saját munkásságuk hiteles megörökítése érdekében velem ez év február 20-ig 2 példányban közölni szíveskedjenek. Cím: dr. György Árpád „Pásztorúti” szerkesztősége.

Az életrajz főbb kellékei: teljes név, születés helye, éve, hónapja és napja. Hol, mikor s minő tanulmányokat végzett, mikor s hol, mily minőségben működött s pályájára vagy irodalmi működésére fontos egyéb életrajzi adatok. Az irodalmi működésre vonatkozó résznek a következő adatokra kell kiterjednie: mely hírlapokba és szépirodalmi folyóiratokban dolgozott, az év és annak megjelölésével, hogy mily minőségben (pl. belső munkatárs, színi referens, közgazdasági rovatvezető, versek, novellák stb.). A tudományos folyóiratokban megjelent hosszabb tanulmányoknál kívánatos a cikkeik címének a felsorolása is. Azután időrendben (1., 2. stb. jelzéssel) felsorolandók az önállóan megjelent kötetek címei, a megjelenés helye és éve feltüntetéseivel. Ha a mű év nélkül jelent meg, az évszám ()-be teendő. Végül felsorolandók a folyóiratokban és könyvekben használt álnévei, betűi és egyéb jelei. Nemesak a magyarul, hanem bármely nyelven, bárhol megjelent dolgozatok is főlveendőek e jegyzékbe.

Dr. György Lajos.

HASZNÁLJON CSAK „DURA” ELEMÉKET!

FOGAK a gyökér eltávolítás nélkül a legmodernebb kivitelben műtermekben készülnek

részlet fizetésre

BERDACH Dentist

Bul. Regele Ferdinand No. 6 emelet.

Saját kemencémben

Kerékpár és varrógép gyári égetett zománcozását

nikkelezését és javítását legolcsóbban vállalom. Használt kerékpárt, varrógépet veszek és eladok. **Kerékpár gummik és alkatrészek** legolcsóbban nálam. **Eléna** varrógép, kerékpár rakaphatók, tar és javító műhely, **Piaja Mihai Viteazul (Nagypiactéri) 5. szám.**

JUN.
IFJ.

Sz. KOCSIS, PARÓCZAY & NAGY

uri szabók, Bul. Reg. Ferd. 4.

Készítünk minden e szakmába vágó uri ruhaneműeket legújabb divat szerint izléses kivitelben. — Lovagló, bricses, sport ruha készítményeink kiválóak.

HÉT NAP — HÉT TÖRTÉNET

1. ANTIK, ez is a legújabb divatörvényszerű konzervatív guszpus volt és várak, kastélyok, udvarházak ecluziv előkelősége növelte a tömöreztű kandeláberek, patinás ékszerek, porcellánritkaságok és ódon intarziás díőfabutorok iránt való nobilitást. A tulzás akkor kezdődött, amikor új gazdagok kezdték fölös pénzük árán tulbecsülni az antikvitások egyébként puritán tiszteletreméltóságát. Szemétdombról felszedett üvegcserepek, masztos szblótok, rozsdavert értéktelen bronzláncok azóta szerepelnek, mint lujkatorz drágám, valódi alt-wien szivem, vitrinem büszkesége édesem, a közép-polgári c. osztályos s erősen a kispolgári életstandardot suroló háztartásokban. Nem igaz az, hogy egy téregmentesített Mária Terézia korabeli nemtudommicoda többet ér mint egy frissen politurozott tegnapi készült s mai idők székszerűségének sokkal célszerűbb butordarab. Nem igaz az, hogy egy kovácsolt vaskilincs, mely a XVIII. ik században betöltötte szerepét azzal, hogy egy nemes és nemzetes ur pejtájára volt alkalmazva, már a belépésnél tödöbe lehelí egy kortörténeli dokumentumokkal telített lakás hangulatát és kizárja a nyárs-polgári élet penetráns levegőjét. Le ez áporodott antik kultusszal, mely semmire se jó. A csőbreit fitogató ónegysága ne devalválja évei számát hitvány lim-lomokkal. Hisz ugy sincs új a nap alatt, azaz minden — antik.

2. TAVASZ ÉBREDÉSE címen egy váradon. A hirdetések és reklámok — úgy tudjuk hatósági utasításra — „csak felnőttek számára” szignálta Wedekind mozgógépre átirr forradalmi darabját. Természetesen zsufolt házak nézték meg a pubertás mártíromságait végigszenvedő fiatalokat, akikben a zsendülő tavasz bujkál, mint valami rögtöt áttörő virág, hogy öntudatra furja magát. Mennyi elkerülhető tragédia, mennyi szomorúság, ártatlan vér döbbsenti meg a nézőt, amíg igenket int a fejével a maga ifjuságára, 14—15-ik életévére gondolva, hogy igen, igen így van A felvilágosultatlanság, a csinált nagy-nagy misztikum mennyi tévelygésnek dobja oda forró agy és forró agy elképzeléseiben a sejtő, de mit se tudó gyermeket, akivel szemben ebben a kérdésben valami bornírt évezredes ál-szemérem zárja le a szülő száját. A bölcs felnőttek igazat adva bólogattak Wedekindnek megtöltve a zsufolt széksorokat. Valóban ez az a film, amely ha nem volna, meg kellene csinálni. Propagandának, serdülő iskolásgyermekek számára — megfelelő tanári előjárószóval. Hogy a gyermek a maga rágódo problémájára találjon választ s ne a tulfültöt pikantériát kuncogja, mint a felnőtt. „Csak gyermekek számára.” Noiszen szépen megbukna az a tejszagosított film. Mert ki olyan gyermek manapság, hogy elmenjen egy ilyen slágerhez. Talán a cucisok.

3. A FILM irodalmi szerepéről sokat lehetne beszélni. Tény, hogy a mozi világempóriumokból az a tendencia árad szét, hogy emelni kell a nívót. A film feudális korszakán, amikor okvetlen legalább egy gróf mentette mege nyomorgó gyönyörűséget, már tul vagyunk. A demokratizált filmekben már előszere-ttel szerepel a polgári tőke és hovatovább szerepet fognak kapni a mi nyavalyás, megszokott latainer regényeink is, amelyekben bagatell témaként párbajra villogó pengék helyett csupán az élettel való viaskodás dominál. Már akadt is egy néhány ilyen film, de őszintén szólva, nem sok örömmünk teltett benne. Hogy miért nem, álljon itt a Magyar Színpadi Szerzők Egyesületének legutóbbi üléséről

közölt hírlapi komüniké: „Az ülésen, amelyen Heltai Jenő elnököl, több fel-szólalás történt a filmteliratok magyartalansága és vásári izlése ellen. A magyar színpadi szerzők egyetemesen megállapították, hogy akkor, amikor a magyar írók féltő gonddal őrzik a magyar nyelv tisztaságát, ugyanakkor a filmteliratok avatlan készítői megcsufolják a magyar nyelvet.”

A film és a felirat szorosan kiegészítik egymást. Nem egy jó filmet ütött már agyon a felirattal durva élci vagy vízenyösen szentimentális szövege. A filmkölcszű összeveti a feliratot a poloskával. A poloskát agyonütöni az is jó. Egy filmre reagálni valami magyarázatot, csak éppenhogylegyen, az nem jó. Legalább üzleti szempontból, nem.

4. ANITA BERBER már régen nem híres meztelen táncosnő ismét a szenzációk középpontjában áll, ahogy a lapok írják. A kitűnő hölgyet ugyanis meghívta dr. Hirschfeld Magnus a világhírű német szexuálpatológus, hogy néhány hélig lakjon nála, mivel ő a táncosnő szexuális rejtelmek tartja és a tudomány érdekében tanulmányozni akarja. Anita Berber a meghívást elfogadja. Erre a hírre így szól sóhajlva A RAJONGÓ: Istenem, hova fejlődik a tudomány! Lángolón A HEROIKUS! A tudomány minden áldozatra képes! Fínyásan A PRÜD: No de kérem?! A JÓZAN: Sok disznóság van ezen a világon.

5. A KORZÓ áthelyezéséről esett szó az elmúlt héten. Nem egy végzetes szerencsétlenségnek volt már okozója az a hőmpölygő embertölam, mely előnti délben és este fele a főt első negyedét. Igaz, hogy a leghulladékosabb, legporosabb, sélára legalkalmatlanabb terépe Nagyváradnak. De hát minden folyó azt cipeli magával, amit akar s amit éppen

Huszonöt éves a szakszervezeti mozgalom Nagyváradon

A munkásság szakmákba való szervezkedése eleinte együtt volt a szociáldemokrata mozgalommal, határozott elkülönítése a két mozgalomnak ujabb keletű. Kezdetben csak szórványosan léptek fel esetek, ahol egy-egy világosabb fejű munkás az összetartás szükségét hangoztatta. Ezek az esetek voltak előfutárai a későbbi szakszervezkedésnek s Nagyváradon jó későn kezdődött a szakmai szervezkedés. A legelső, aki a szervezkedést hangoztatta, A radi Ferenc munkás volt, ezt a rendőrség hamarosan kiutasította. Már Aradon régen volt szervezet és munkásújság, mikor Nagyváradon megjelent Farkas István s hirdetni kezdte a szervezkedés szükségességét. Farkast, aki most magyar nemzetgyűlési képviselő, ugyancsak továbbította a rendőrség. Ez a kilencvenes évek közepén történt. Utána jött egy nagyváradit tanuló, Kohn Ernő, akit a rendőrség figyelni kezdett, amikor a Bonei-kutnál az iparostanulókat oktatni kezdte az emberi jogokról, a szakszervezkedés hasznáról s arról, hogy minden embernek joga van az élet javaihoz. Akkor történt, hogy dr. Bulovszky József polgármester egy nagy egyesület alakítására hívta össze a város intelligenciáját s beszédet mondott, amely oda csendült ki, hogy a szociális kérdések megoldása után az elégedetlenség megszűnik. Kohn Jenő, aki a megyeházán megjelent, a közönség soraiból közbekial-

— Soha, soha!

A tiszteletteljes, de határozott közbeszólásért azonnal letartóztatták Kohn-t az ügyvédségre vitték különböző vétségek címen. Kohn semmit sem tagadott s álláspontját megerősítette. Szociálistának tartotta magát. A fogházban tudósvést kapott s dr. Grósz Menyhért jelentést tett a fogoly állapotáról s szabadlábrahelyezését kívánta. A hatóság ahhoz kötötte a

sodrába ragad. A korzó áthelyezése azért mégis tárgyalatlan. Először mert mint köz-tudomásu, a folyókat visszafelé fordítani nem lehet. Másrészt ha a folyót már hatósági barrikádok el is tudják terelni, megmarad a sziget kérdés. A majomsziget.

6. EGY KOFA, finomabban piaci áru-sító levelet írt a szerkesztőségnek, amelyben tiltakozik az ellen pályátsárai nevében, hogy ők lennének a drágaság okozói. Oka a drágaságnak az a falusi kofa, — írja a városi kofa, — aki jól tudja, hogy városi kollegái nem vásárolhatnak délig, tehát szekérszáma ő hordja össze az élelmi szert, hogy aztán kényére-kedvére árat szabhasson. Ha ez tényleg így van, van valami igaz a városi kofának, mert a szabályrendelet nem a falusi parasztkofa érdekeit óhajtja elősegíteni. Ehez azonban ki kellene halgatni mind a két kofa fajtát E sorok írja, mit tagadja, szeret kofálkodni, ezt a feladatot azonban tisztelettel elhárítja.

7. PLETYKA miatt 6000 dollár kár-térítésre ítélték Willard H. Van de Walker urat New-York államban, mert Bathke Katherina kisasszonyról rágalma-kat terjesztett. Walker feleségül szerelte volna venni Bathke kisasszonyt, aki nem akart igent mondani. A kikoszoróztott vőlegény bosszúságában erre pletykálni kezdett volt szerelméről. A pletykák miatt 50.000 dollár kártérítést kért megítélni Bathke Katherina, de a bíróság 6000 dollárban összegezte a sérelmet, amelyet a dacos urhölgy lovagiatlan kéréje miatt szenvedett. Szimpla hazugságokért tehát odaát Amerikában 6000 dollárt kellett kigubérálni egy reménytelen szerelmesnek. Mily nagyok is a közöttünk lévő valuta-ri különbségek. Ezért a pénzért menyit igazságot mondhatott volna például Nagyváradon. (bárd.)

szabadon bocsátást, hogy Kohn aláírja a nyilatkozatot, amelyben lemond alveiről s visszavonja nyilatkozatait. Nem tette, jól-lehet családjá is unszolta. Végül eleresztették s rövidesen meghalt. Ez volt a szakszervezeti mozgalom első vértanúja.

Szünet után kezdődik a tulajdonképe-ni szakszervezkedés. A Korona-kávéház egyik szobájában összejöttek Vántus Károly, Ehrenfeld Adolf, Siehermann Mór, Markó-Elek, Süssholz Sándor, Szilassy Ferenc, Pasuk és Kosv s megkezdték a szervezkedést. Először a közműves és ácsmunkások csoportja alakult meg, azután a vasasok s akkor, mikor Budapesten a Népszava napilappá lett, megindult a Munkásújság Nagyváradon, a kert-utcai cukrászdában volt a szerkesztőség a hetilap-nap. A lapnak egy cikke miatt összeütő-zése támadt dr. Dési Gézával (a csendőrséget támadta a cikke) s szerzőjét elítélték 4 hétre.

A szakszervezkedés gyorsan elterjedt, meg az ifjummunkások is szervezkedni kezdtek. A földmunkások mozgalma a földbirtokosokat kezdte nyugtalanítani s Silberstein Dezső ellen megindultak az eljárások. A falvak szónokokat kértek s ott, ahol most lakom, a ligetben volt a szakszervezetek kis háza, ahova a megye minden községből jöttek a deputációk. 1903-ban 27 román földműves jelent meg Budapesten a földmunkás kongresszuson. Jött Eled, ahol a falvak összegyűlt népet csendőrszurok akadályozták a hazatérésben, ami konfliktussal végződött, 13 halott maradt a városka piacán. En Ehrenfelddel gyalog jöttem haza a csataterrről.

Egy állásától elcsapott tanító, az elégedetlenséget felhasználva, izgatta ezután a falvak népességét az urak és a hatalom ellen s kitűzték egy határnapot, amelyen minden urt és tisztviselőt legyilkolnak. A

párt nevében én jelentettem ezt a főispánnak, akitől becsületstét vettem, hogy az informáló parasztagazdának nem lesz bántódása. Tévedésből letartóztatták a szabolcasi gazdát, de közbelépésemre szabadon bocsátották. A tanító, aki jól előkészítette a lázadást, Torda-Aranyoson át megszökött. Az izgatottság ezzel elült.

Egyre-másra indultak meg a sajtóperre Vántus Károly, Ehrenfeld Adolf és Sichermann Mór ellen, A híres téli választásnál a munkások Barabás Béla híveivel fogtak össze. Ezután erős nyomás alá került a szervezkedés. A választójogért hatalmas küzdelmet folytatott a nagyváradai munkásság s 10.000 aláírással petíciót küldött az országgyűléshez.

Ezután kapcsolódik bele a szakszervezeti mozgalomba dr. Rozvány Jenő és dr. Sonnenwirth Lajos, Friedländer János, Nagy Mihály dr. A dr. Endre röpiratot ír egy proletárlány ügyében, melyet Korda Sándor vetett felszínre. Somló Bódog dr., Agoston Péter dr.

Edelmann Menyhért dr., Grósz Menyhért dr., Kripka Henrik dr., Sarkadi Lajos dr. előadásokkal emelik a munkásság kulturáját, dr. Friedländer Sámuel adnak súlyt a munkásmozgalomnak, Jancsó Károly nyíltan csatlakozik a szakszervezeti mozgalomhoz. Sichermann Mór mint titkár szolgálja a munkásság ügyét. Ezután jön Patócs István, Melkun Károly, Székely János a mozgalomba a két Katz-cal, Bélával és Lajossal. Legutóbb dr. Szántó Dezső vezette a munkásmozgalmakat.

Két nagy sztrájkja volt a munkásmozgalomnak: 1905-ben az általános sztrájk a földmunkások miatt, amely mintegy 3 hónapig tartott s a Rimánóczy-gyár asztalos munkásainak sztrájkja. Előzők, hogy 16 órai munka helyett ma 8 órai munkaidő mellett dolgoznak a munkások.

A szervezetek háza ma épülőben van, a szervezkedés azonban megakadt, határszéli zónában nincs szakszervezeti mozgalom.

Szüts Dezső.

Szabad-e az orvosnak — ölni?

Nemrégiben Erdélyben ankétot nyitottak egy nagy elvi jelentőségű kérdés számára, mely — úgy látszik — a társadalomnak egy folyvást visszatérő és a végleges tisztázást mindinkább sürgető problémája. Erre enged következtetni az a tény is, hogy Nyugat-Európa több kulturális államának törvényhozása szinte egyszerre napirendre a gyógyíthatatlan és súlyosan szenvedő betegek élet-megszakításának javaslatát.

A dán parlament előtt kész törvényjavaslat fekszik, mely, tekintve, hogy az a kormány részéről indult ki, nem lehetetlen, hogy meg is kapja a szükséges szavazati majoritást. A dán törvénytervezet ugyanakkor német orvosi körökben is heves vita adott alkalmat és az értekezlet résztvevői végérvényben arra a feltűnést keltő konklúzióra jutottak, hogy a javaslat törvényre emelkedése tulajdonképpen csak jogossá fogja autorizálni azt az eljárást, melyet a skandináv államokban és Németországban az orvosok eddig is alkalmaztak.

Bármint határozzon azonban a dán parlament és bármily kategorikusan jelentsék is ki a lapok, hogy a vita be van fejezve: a probléma napról-napra kiújul, más-más formában és megvilágításban kísértve a társadalmat.

Napokban egy rendkívül érdekes levélbe nvtem bepillantást. A sorok írója megdöbbentő és egész új szempontból veti föl a komor kérdést, az elképzelhető leg-súlyosabb modern tragédiáról vonva le a leplet. Adva van egy magas intelligenciájú, művészi hajlamokkal megáldott nagyváradai ifjú, akit gyógyíthatatlan morál-insanilitas tart lenyűgözve s aki ehhez végzetes járulékként, saját könnyelműsége folytán még gyógyíthatatlan testi betegséget is szerzett. Nem is egyet. A kimért anyagi viszonyok közt élő családnak a fiatalember könnyelműsége, kártyaadósságai, pénzügyi támogatása és orvosi kezelése eddig ugyszólván már minden aktíváját fölémésztette. A család kötelékébe tartozó többi gyermek anyagi és morális jövője veszélyben forog. A gyötört aggodalmak súlyos idegfejében, többszöri öngyilkos kísérletbe kergették az édesanyát és felborulással fenyegetik az egész család egzisztenciáját.

A fiú látva maga körött az általa okozott szerencsétlenséget: javulást fogad, munka után néz, szépen keres is, de egy idő múlva ismét urrá lesz fölötté állhatatlan, gyönge karaktere, visszaesik még mélyebbre és a törvény elé kerül. Az újabb csalódás a szerencsétlen anyát, aki minden érző ember igaz részvétét érdemli, elkeseredett kísérletre indítja.

A törvényszéki tárgyaláson maga

kérlemzte, hogy a szokottnál nagyobb büntetéssel sújtsák eltelve-lyedett gyermekét és akadályozzák meg abban, hogy teljes megjavulása előtt visszatérhessen a becsületes társadalomba és nővére körébe,

kiket az önhibájukon kívül belkövetkezett morális csapás anélkül is rendkívül megviselt és akik a világtól, koruknak megfelelő szórakozásoktól teljesen elzárkózva már-már emberkerülőkké váltak.

A boldogtalan fiatalembernek azonban a radikális lecke sem használt. Kiszabadulva megint az erkölcsi posványba vetette magát, rommá pusztítva anélkül is aláírt egészségét. A kétségbeesett anyát a látvány még szivettépőbb elhatározásra bírta. Levélileg fordult tanácsért fia kezelő-orvosához és a megrendítő sorokban többek közt a következőket mondja:

— „...doktor ur, gondolja meg, hogy a gyermekem! És éjjel-nappal iszonyúan kínzó tehetetlenségem tudata, az ő retentő jövőjének perspektívája. Gyógyítani nem lehet. Valahol idegenben összeesik s vagy az utca fertőjében éhezve, megfagyva fog elpusztulni, vagy egy elmekórház iszonyata középet.”

De ezekkel a rémekkel — ugylátszik — még mind meg tudna alkudni. Am, ami kezébe adta a tollat, amit leírni is retteg: hogy a fiatal élet a börtön szalmáján érhetne véget és az út... odaig...!

S itt vetődik föl a legdöbbenetesebb kérdés, mely egy kötelességet többi gyermekével szemben is érző anya lelkében megfoghat. Vajjon nem volna e jobb, irgalmasabb sors a menthetetlen fiúra, a családra és társadalomra nézve is, ha a zülött gyermek szeliden, fájdalom nélkül — elaludnék? Vajjon mi az orvosi etika álláspontja az ilyen esetekben? Mit tanácsol a lelkiismeret, mi a tennivaló, hol a helyes út?

A dült betűket könnyű mossa olvashatatlanokká. Egy kalváriát-járt anya könyve... Csak még két helyet emelkednek ki a sorok csüggedten, foszlányosan, mint egy fájdalom zátonyára futott élet hajótörésének szomorú roncsai. Az elsőről ez a kérdés kiált:

„...kövessen el mindent alapos és teljes gyógyulása érdekében...!”

S aztán lejjebb:

— „...de a keze biztos legyen és az adagolás pontos, mert a fiú minden baja dacára roppant szívós...!”

Eláll a lélegzet a tolstói sejtlemességgel bontakozó célzás előtt, mint ahogy bizonynyal a kiváló hírnevű orvossal is történt, akihez a kétségbeesett anya tanácskérő levélét intézte s aki — természetesen — pillan

lanatig se habozott a komor alternatíva előtt, folytatva bátor küzdelmét egy fiatal élet megtartásáért.

Megrendítő a dolog azonban annyival is inkább, mert a tragikus levél egy egész új oldalát világítja meg a sötét kérdésnek, mely fölött eddig kizárólagosan fizikai szempontból folyt a vita. A problémának pedig, mint látható, van egy sokkal mélyebb, sokkal fájdalmasabb nézőpontja is, mikor a beteg nemcsak testileg, de morálisan is menthetetlen és mikor a lét vagy nemlét ténye már nemcsak egyetlen egzisztenciára bír kihatással, hanem egy egész emberközösségre, ártatlan, egészséges lényekre: a családra s távolabbról magára a társadalomra is. Am míg a gyógyíthatatlannak kimondott testi betegségeknél még mindig van egy tízszázalékos lehetőség arra, hogy a tudomány haladásával a beteg megmenthető lesz, addig a morális gyógyíthatatlanság, melyet megfeszített anyák és lemondásba reágyalt bűntelenség állnak körül örömtelenségre és szenvedésre elítélve: csak a legreménytelenebb gyötrelmek elől vonja el a felteké kárpitot.

Az orvosi etika tisztelteméltó állás pontja erre az, hogy nem vehet el életet, mert életet adni nem tud. S ezen — joggal — meg is nyugodhat. De hol nyugodhat meg a ma szocietásának lelkiismerete, mely napról-napra öl, pusztít ki a fiatal lelkekből olyan erkölcsi értékeket, melyeket vissza-plántálni oda többé sohase tud...?

P. Gulácsy Irén.

Igen kedve ő alkalmom nyílik o'csón vásárolni, mert férfi és női ruha szövet raktárunkat kiürültük mélyen leszállított árazban.

HAJNAL ÉS RÓZSA
vászón és női divat áruháza
Str. J. Vulcan (Nagy Sándor)-u. 1.
Hétfőn és pénteken nagy maradék vásár.

Kérje és használja csak a párisi „FLOREAL” illatszergyár eredeti készítményeit
Kápnatök gyáriában, a
„CARMEN SYLVA” drogueriában
Str. Regele Ferdinand No. 5.
a zárda templommal szemben

„Floreal” parfüm minden illatban	1 deka	30 L.
„Floreal” creme de beauté	1 tégely	20 L.
„Floreal” eau de col, lavande-ambrée	1 l.	160 L.
„Floreal” „ „ „ „ „ „	1 1/2 „	85 L.
„Floreal” „ „ „ „ „ „	1 1/4 „	45 L.
„Floreal” „ „ „ „ „ „	1 1/8 „	30 L.
Elysée eau de col. Origan, Chypre, Fougere	1 1/2 l.	120 L.

Vezérképv és lerakata : Pondre Perles Pines Bardin és Gelle-Preres fogpasztának, u. m. a Cadum pomade et savonnak.

gyetlen kísérlet
MEGGYÖZHETI-ÖNT
ARRÓL HOGY A
„TUNGSRAM”
IZZÓLAMPÁ
EGYESÍTI MAGABAN
EGY-TÖKELETES
MODERN-FÉNYFORRÁS
ÖSSZES ELŐNYEIT!

Dr Tatu tanácsos továbbra is tagja a tanácsnak

A belügyminiszter döntése dr Tatu ügyében

A városi iktató 3782 szám alatt érdekes miniszteri leiratot vezetett be tegnap. Ez a leirat rehabilitálja ugyanis dr Tatu gazdasági tanácsost, akit mint ismeretes egy polgármesteri rendelet az adóhivatal élére delegált.

Dr Tatu nem is annyira a delegálást találta sérelmesnek, mint a polgármesteri kísérő iratot, mely felmentette a tanácsost a tanácsülések további látogatásától. A gazdasági tanácsos degradálása ügyében leutazott Bukarestbe, ahol megjelent a miniszter előtt. Az ügyiratokból megállapítást nyert, hogy polgármesteri jelentésre Bukarest hozzájárulását adta ahhoz, hogy dr Tatu az adóhivatal élére kerüljön s ezzel megszűnjön az az áldatlan állapot, amely a gazdasági ügyosztály két jogerősen kinevezett tanácsosi állásából önmagától adódik. A miniszter megnyugtatta dr Tatu tanácsost, hogy a bukaresti rendelet csupán téves értelmezéssel nyerhetett olyan magyarázatot, mely szerint a tanácsülések látogatottságától is felmentetik.

Dr Tatu tanácsos így a jövőben is szavazattal bíró tagja a tanácsnak s tanácsosi minőségben áll az adóhivatal élén.

Fischer Ervin emlékhangverseny

A különben kitűnő koncert-szezon nivóján is felül fog emelkedni az a nagyszabású hangverseny, mely február 17-én, kedden lesz a Káth. Körben.

Már az a nevezetes tény, hogy ezen a hangversenyen részt vesz Nagyvárad egész számottevő zenevilága, biztosítja az előrelátható fényes sikert. A zongora, hegedű, gordonka művészi művelői, Nagyvárad zeneéletének legkiválóbb nevei lépnek fel ezen a hangversenyen, még pedig válogatott és rendkívül értékes műsorra. A legnagyobb baráti kegyelet, nemes emlék viszi a pódiumra ez alkalommal Nagyvárad zeneművészeit, hogy ezen a briliáns estén is áldozzanak Fischer Ervin, az oly korán elhunyt, kiváló zongoraművész felejtethetetlen emlékének.

Néhányan a szereplők közül még Fischer Ervinnek tanítványai voltak, de a legtöbben igaz és megértő barátai, akik most művésztükkkel áldoznak a kiváló virtuóz emlékének. Nagyvárad közönsége, mely egykoron oly sokszor élvezte Fischer Ervin művészi játékát, most hívével nélkül ott lesz ezen a nagyszabású emlékhangversenyen, melynek műsora a következő:

1. Beethoven Sonáta, előadja D. Fischer Ilona. 2. Dr Szalay vonósnyéves, elődják Eichner Ernő, dr Sávör György, dr Fehér Adolf, Szmazsenka Ernő. 3. Schubert- és Strauss-dalok, előadja H. Csighy Ella. 4. Schumann zongora quintett, elődják: D. Eichner Ilona, V. Pollermann Aranka, Eichner Ernő, dr Fehér Adolf, Szmazsenka Ernő. 5. Chopin Fantasia Improptier, Debussy Childrens Corner, előadja Weisz Magda. 6. Beethoven Kreutzer Sonata, elődják V. Pollermann Aranka, D. Eichner Ilona.

Jegyek 100, 80, 60, 50 és 40 leics árban a Musicában kaphatók.

Ertesítés

K. Baranyay Jolán

Március első napjaiban tartja egyetlen koncertjét

Legelőcsőbb beszerzési forrás a
"LUX ÁRUHÁZ"

Str. Vlahuța 1. Haldek Jenő Szt. János-u. 1

Harisnyák, keztyűk, zsebkendők, klópli és valanzé csipkék, női és férfi divat-cikkek, mindenféle rövidárúk. — Gyermekek ruhák és kölények megérkeztek.

Idegennek kell tekinteni azokat a román állam-polgárokat, akik más nyelven beszélnek?

Kérdőzté Maniu a kamarában Duca külügyminiszterrel — Az utlevél-botrány vitája

Bukarestből jelentik: Moldoveanu Viktor legutóbbi interpellációjának, a mellyel az utlevélpanamakát tette szóvá és a kivándorlási ügynökök üzelméi ellen tiltakozott, élénk visszhangja van a kamarában.

Az interpellációra először Tatarescu belügyi államtitkár válaszol. Erre Vaitoianu tábornok, a közkezdésügyi miniszter emelkedik szólásra. Elmondja, hogy 1919-ben és az azt követő évben számtalan visszaélést tapasztalt, a melyeket megyei prefektusok követtek el az utlevél kiadás körül. Csak 1921. esztendőben százötven-kettőezer utlevélet adtak ki. Még 1922 júliusában — mondja Vaitoianu miniszter, — az országban élő magyarok két ügyükkör, Herberger és László nevűeket. Braziliába küldték hogy azok tapasztalatokat szerezzenek és megismerjék a viszonyokat alkalmasak volnának-e a magyarok ottani kolonizálására.

Maniu közbeszól: Ismeri ön az utlevél-törvényt, amely eltiltja a kivándorlások szervezését?

Duca külügyminiszter: Maniu annak kifogásai vannak a nem román elemek kivándorlása ellen? Igen, vagy nem?

Maniu: Idegeneknek kell tekinteni azokat a román polgárokat, akik más nyelvet beszélnek?

Duca külügyminiszter: A békétfirgylások értelmében mindenki, aki román területen lakik, román állampolgár. Megismétlem azonban a kérdést, amelyre tudom nem fogok határozott választ kapni, mint-hogy Maniu ur sóha nem ad semmire határozott választ. Ha ezek a kisebbségi elemek, akik nincsenek megelégedve azval a lénnel, hogy ma itt Nagyrománia van és hogy ők kisebbségben maradtak és nincsenek a hatalmon, ismétlem, ha ezek elakar-

ják hagyni az országot, Maniu ur és a nemzeti párt ránk nézve rosznak tartja ezt, ha elmennek?

Maniu: A polgári szabadsággal velejár a szabad költözködés joga is. Nem szabad azonban olyan embereknek az üzleteit támogatni, akik kivándorlásra csábítanak.

Duca: Megállapítok egyet, azt, hogy Maniu ur most sem választott precízen. Ebből az következik, hogy ön tényleg nem tesz különbséget, hogy egyik, vagy másik polgára vándorol-e ki az országnak. Az az impresszióm, hogy ön az országból ki nem vándorolt és velünk szemben ellenséges érzésű elemeket támogatja.

Vaitoianu folytatja a beszédét és elmondja, hogy Herbergert törvényszék elé állították és ott éppen a nemzeti párt egyik tagja védelmezte. A mi engem illet, — mondja — nyugodt a lelkiismeretem, hogy a kivándorlásnál az ország érdekeit szem előtt tartottam.

Ezután a képviselőház megszavazza azt a négyszakaszos törvényt, amely megtiltja, hogy a parasztok az agrárreform következtében kapott földet eladhassák.

A szenátusban Bratianu Jonel miniszterelnök üdvözlő Miron Cristea román patriarchát. Hosszu beszédben mutat rá annak a nemzeti jelentőségére, hogy a patriarcharkátust megalkották. A szent-atya működéséhez Isten segítségét kéri.

Bukarestből jelentik, hogy szerdán este a kormány tagjai a Boulevard-étteremben bankettet rendeztek Mosoiu miniszter tiszteletére abból az alkalomból, hogy az ellenzék igazságtalan vádakkal támadta. A banketten részt vettek Duca, Marzescu, Saveanu, Vaitoianu, Lepedatu, Angelescu és Nistor miniszterek, valamint százhusznál több képviselő és szenátor.

Átadta memorandumát a premontrei rend Popovici prefektusnak

Létrejött a békés megegyezés

Megírta a Nagyvárad, hogy a premontrei rendház ügyében tegnap küldött-ség tisztelettel dr Popovici prefektusnál, akinek a rekvirálás ügyében memorandumot adtak át. A premontreiek ugyanis azt vitatják, hogy a tulajdonjogi kérdést nem lehet közigazgatási, hanem csakis bírói uton. A prefektus kérte a küldöttséget, hogy erre vonatkozólag a békés megoldás érdekében tegyenek javaslatot.

Szombaton délelőtt dr Kaczián Kálmán, a rend ügyésze írásbeli memorandumot nyújtott át dr Popovici prefektusnak. A memorandum azt vitatja, hogy a rekvirálás nem volt törvényes és ismételt-kijelentik, hogy a tulajdonjog kérdését csak bírói uton lehet elintézni. Kifejti a

memorandum, hogy a rend nem zárkózik el az elől, hogy a tanügyi kormánynak tanügyi célokra át ne engedje az épület egyes részeit. Az ellen sincs kifogás, hogy a jogász ifjúságot a rend épületrészeiben helyezték el.

hajlandó is átengedni egyes épületrészeket, ha a rekvirálást a többiekre megszüntetik és bizonyos ellenszolgáltatást kapnak.

A rendnek az egész épületömbre szükség van, arra is, amit most átengednek a jogászfifuságnak, azonban sem az átengedett épületrészek tulajdonjogáról, sem arról a reményről, hogy a premontrei gimnázium megnyitását engedélyezik, le nem mond és ezért csak úgy engedi át az ifjúságnak az épületrészt, ha a gimnázium megnyitása esetén újból visszaadják.

Dr Popovici prefektus örömmel fogadta a premontrei rend előterjesztését, a mellyel a békés megegyezés lehetőségét biztosították. A prefektus újból kijelentet-

Mozgószínházaink műsora

Február

15

Vasárnap

Február

16

Hétfő

Dorian filmszínház

Vigjáték műsor

10 kacsagtató felvonás. A főszerepben:
"O" Zsigó és Malek (Buster Keaton)
Fél 11 órakor **MATINE**.

Február hónap szenzációja a

Mámor

Egy nagy kokott története 6 nagy felv.-ban. **DORIAN FILM**
A főszerepben: Lucy Doraine.

Passage mozgószínház

A vörös vampir

Amerikai filmdráma 6 felvonásban.
Főszerepben: Dorothy Dalton.
Ezenkívül egy 2 felvonásos burleszk

Szigoruan csak felnőtteknek!

Alkohol, Prostitúció, Kriminalitás.

Bűnös szerelmek filmen 6 felv.-ban.
Helyárak 8 lejtől 25 leig. Előveteli pénztár.

Szigoruan csak felnőtteknek!

Nem jó anya, ki gyermeke testét nem **Hőfer** hintőporral, crém-mel, szappannal óvja a kipállástól

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

te, hogy nagyon jól esik neki a rend előző-kény magatartása és ő úgy a jogászifjúság, mint a rend érdekeit szem előtt tartva, a memorandum alapján azonnal felvilágosítja az illetékes minisztériumokat.

Macalik Alfréd kiállítása

Nem az első kiállítása nyílik meg ma a „Helikon”-ban Macalik Alfrédnak s mégis az újság ingerével hatnak képei, amelyek java-része grafika. A Körös völgyében és Felső-bányán készült újabb rajzaiban csak megerősíti grafikai tehetségébe veletl reményünket. Sok színt, hangulatot és levegőt tud a rajzónnal, vagy szénrel életrehozni s egyéniségének kiválótlását érdekes figyelemmel kísérni ezeken a rajzokon.

Festményei között több új arckép érdemel figyelmet. Feleségének feketeruhás arcképe nemcsak egyszerűségében is, kifejező erejével erős fejlődést mutat. Tájképfestményeinek elegáns, szordinos tónusa, mély hangulatuk és tiszta levegőjük Macalik állandóan fejlődő pikurájában is új etappot jelentenek.

A kiállítás komoly érdeklődésre tarthat számot s ma délelőtti nyílik meg.

Érdekes csempészési bűnper az ítélőtábla előtt

A múlt esztendő őszén egy viharos éjszakan Máramarosra közeledő egy csempész-társaság hat lovat akart áthajítani Cseh-szlovákia-ba. A határrendőrök azonban észre-vették a csempészeket, rájuk tüzeltek, amire ezek elmenekültek és a lovakat otthagyták. A vármegyei hatóságok megindították a nyomozást a lovak tulajdonosa után.

Közben egy Dávidovics Salamon nevű szigeti lakos feljelentést tett a rendőrségnek ismeretlen tettesek ellen, akik szerinte hat lovat elloptak. Reá is ismert a lovakra azokban, amelyeket a határrendőrség elfogott.

A rendőrség nem hitte el Davidovics elő-adását és letartóztatták, mint csempészt. Az ügy tárgyalása meglehetősen hosszú ideig elnyúlt, míg végre a törvényszék nem látva bizonyított-nak Davidovics bűnösségét, felmentette a vád-és következményei alól. Ezt a felmentő ítéletet a nagyváradi ítélőtábla tegnapi tárgyalásán jóváhagyta.

A lovakat azonban a határrendőrség el-árverezte. Most, hogy Davidovics ártatlansága be van bizonyítva, természetesen polgári per útján Davidovics visszaköveteli a lovak árát is.

WELZER

urtól kérdeztük, hol született, azt a választ adta hogy:

„Rózsabokorban jöttem a világra“

A Humanitás átköltözött

a Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 1 alá (Sas-palota) hol állandóan nyilvános

árveréseket

fog rendezni.

Mindenki felhivatik, kinek bár-mi eladó tárgya van

u. m. bútorok, szőnyegek, porcellán, üve-gek, képek, kézimunkák, ruhaneműek, dísz tárgyak stb. stb.

hozza be hozzánk

sürgősen, mi azokat gyorsan, magas árban eladjuk.

A harmadik lovas

Az alkoholizmus és tüdőbaj mellett pusztít a vérhaj — Csak propagan-disztikus uton lehet leküzdeni ezt a népbetegséget

A béke éveiben az alkoholizmus és a tuberkulózis volt az a két retteget beteg-ség, amelynek nemzetorvasztó pusztítá-sait ijesztő számokkal demonstrálták a sta-tisztikák. Napjainkban a halál s a pusztulás e két lovasához egy harmadik csatlós akadt s ez a vérhaj. Statisztika nincs a fiatalon letarolt ezrekről, aki idő előtt vált szépen nyugvó halottá és vegetativságában borzalmas élőhalottá. Pedig ezeket a sze-renesétleneket meg lehetne menteni, az orvosi tudomány készen nyújtja a segít-séget. A vérbetegség izmait azonban a buta-ság, a felvilágosulatlanlág, a nyomor nö-veszti félelmetes pöröllyé, amely ott söté-tedik mindenki feje felett.

A háború bevitte a falvakba is ezt az alattomos betegséget s néhány ember, aki a frontmögötti élet szennyében szedte fel a szifilisz, hazatérve virágzó, egészséges községeket fertőzött meg. Sokan nem is tudnak a halálos nyavalyáról, mely lassan és észrevétlenül biztonsággal furja be magát a sejtekbe és terjeszkedik el. A vérhaj vi-rágkorát éli, tobzódik ott is, ahol legköze-lebb a segítség s az államnak volna fel-adata, hogy az egészségügy gyors reorga-nizációjával útját hágja a néppusztító ve-szedelemnek. Propagandát, elegendő or-vost, megfelelő mennyiségű orvosságot kell szembeállítani ezzel az ellenséggel, mely orozva, a gyönyör álarcával közeledik a sötétségben, hogy a fiatalság hadtesteit roncsolja emberi rommá.

Megkérdeztünk egy-néhány nagyváradi szakorvost, hogy mondja el tapasztalatait és véleményét, esetleges javaslatát e szo-cialis természetű, a nyilvánosság állandó érdeklődését felkeltő, horderejes je-lentőségű ügyben.

Dr. Goldmann Árpád urológus szakorvos:

— Teljes átnézetem a helyi viszonyok-ról nincs. A primár fertőzések ritkák, meg-figyeléseim inkább a háború alatt és előtt szerzett betegségekre vonatkoznak. Ahogy a nyugati szakirodalomból látni a szifilisz-szel fertőzöttek száma minden országban lényegesen megzsorodott. Jómódu és magas kulturájú népeknél, ahol nem egy egyetemi város nem tudott bemutatni ta-nulmányi példányt, ma már nem kell a szomszédba menni — szifiliszért. Az infek-ciónak az a legnagyobb veszedelem, hogy fájdalommentes és néha alig van külső lát-szata. A védekezés? Propaganda, a leküz-dés állami támogatása, népiszkolákban való ismertetés. A községi orvosoknak felada-tává kell tenni a népszerű ismertetéseket. Szükséges a prostitúció mai formáinak megszüntetése, a tífus prostitúció hatáso-sabb ellenőrzése. Törvény kellene, mint a nyugati országokban, ahol nem a prostitu-

ciót büntetik, hanem a fertőzést testi sér-tésnek minősítik, amiért börtön jár. A gyó-gyítás legnagyobb ellensége a szegénység. Egy tökéletes kurához csak az orvosság az orvosnak 1000—1500 leibe kerül. A gyógyí-tás ma már biztosra megy, a szerekek visszahatása nincs, bár előfordulhat mond-juk abban a mértékben, ahogy a lábtörés a korcsolyázásnál. Nálunk nyugodtan 15 szá-zalékra lehet tenni a fertőzöttek számát. Azaz minden hetedik-nyolcadik ember vérhajos, vagy volt vérhajos.

A gyógyítás eszközeiről a következő-ket mondja

dr. Hevesi Béla belgyógyász, venerológus:

— A szifilisz eddigi gyógykezelésében a salvarsan mellett a higany játszott a főszerepet. A higany-kurának azonban két nagy hátránya van. Az egyik az, hogy köny-nyen okoz fogínygyuladást, a másik, hogy fájdalmas infiltrátumokat okoz az injekció helyén és ezáltal erősen befolyásolja külö-nösen az alsó végtagok munkaképességét. A legújabban alkalmazott bismut-íjjelek-őknél kellemetlen mellékhatások egyáltalán nem lépnek föl, még érzékenyebb egyének-nek sem okoz fájdalmat, a klinikai tünete-ket gyorsan visszafejlesztí s hatása is tar-tósabb, mint a higanyé. A salvarsan termé-szetesen nem teszi nélkülözhetővé, hatás tekintetében alatta áll, de a higanyt felül-múlja.

Ha chez még hozzávesszük előbb em-lített előnyeit, akkor a bismuthban nem csupán egy új és hatalmas értékű antiszphi-liticumot kell üdvözlőlnünk, hanem egy olyan szert is, mely a fájdalmassággal és kellemetlen mellékhatatokkal járó higany-kurától visszarúgja betegüket ismét be-tegségük kezelésére ösztönzi.

A vérhaj klinikai eseteiről így nyilat-kozik

dr. Bihari Miklós poliklinikai orvos:

— Ma, sajnos, kevesebb a klinikai gya-korlat, mint a beteglétszám, amely főleg a gazdasági krízis kihatása. De kihatással van az is arra, hogy kevesebb a primár eset, hogy az éjszakai mulatók éppen a szegénység következtében rosszul mennek, úgyszintén az alacsonyabb színvonalu lo-kalok is, amelyek kétségtelenül sok fertő-zést produkálnak. Másfelől is sok el-keseredett, munkába törető ember nem törődik a bajával, elhanyagolja. Minden betegség közül a legindolensebb a vér-bajt kezelik, amely csendben rombol és nem kínzó hatása. A felvilágosult beteg azt hiszi, hogy egy kura után, amikor el-múltak a tünetek, a vér negatív, hogy a baj is elmúlt. Mindaddig, amíg a betegség

APOLLÓ MOZGÓ

Vasárnap

Dinty, az árvák atyja

Megható történet 3 árváról 6 felvonásban.

Ezt megelőzi egy kitűnő 2 felvonásos Zigottó burleszk.

JÖN!

KEAN!

JÖN!

Mosjkukine Lissenkó és Kolineval.

Senki sem bolond

megtartandó sorsoláson 1200 dollárt, vagy egy szép új házat nyerhet,

hogy ne vegyen a Hegedűs Hirlapirodában egy olyan sorsjegyet, amivel a február 28-án Szatmáron amely adómentes, nem rekvirálható, azon-nal elfoglalható. 1316

újra manifesztál. Roppant fontossága volna a titkos prostitúció ellenőrzése. Amíg például Nagyváradon 20—25 könyvvél ellátott rendőri felügyelet alatt álló nő van, jól tudjuk, hogy százakra megy a titkos prostitúció száma. Sajnos, ezekhez hozzányúlani nem lehet, csak in flagranti esetében. Ez pedig óvatosságuk miatt ritka és csak a szállók produkálják. Gazdasági motivumok színezik a prostitúció életét, az öltözésködni szerető asszonyok, akik kisjoveldelmű férjtel nem tudnak mindent megkapni, szegénysorsú lányok, munkásapák gyermekei, ezek azok, akik megdöglődtlenül a titkos prostitúció karjába vetik magukat.

Az alkoholizmus, a tuberkulózis, a vér-baj, mind a három éltető melegágya tehát — a szociális nyomor. A szegénység ellen kell az orvosságot feltalálni.

FEBRUÁR SZERDÁN FEBRUÁR

18 Orvos-, 18

gyógyszerész bál

a Kereskedelmi Csarnokban.

Diszelőadás a színházban Jókai születésének századik évfordulóján

Javában folynak már a próbák a színházban a szerdai Jókai-diszelőadásra. Ugy a színház igazgatósága, mint Nagyvárad városi társadalma menő imponánsabbá igyekszik avatni azt a napot, amelyiken száz évvel ezelőtt a magyar regényírás legragyogóbb alakja, Jókai Mór megszületett.

A szerdai centennáris ünnepélynek egyik legkedvesebb mozzanata lesz az, hogy az előadást bevezető egyfelvonásos keretében a nagyváradi előkelő társadalom nyolc reprezentáns hölgye is szerepelni fog.

Történelmi tény ugyanis, hogy Jókai Mórnak nyolc komáromi asszony volt a keresztanyja és Nagyvárad helyi társadalma poetikusan találta meg a módját annak, hogy éppen ennek a mosolygó momentumnak kapcsán dokumentálja lelki hozzátartozandóságát a centennáris ünnepséghez. Ezt a nyolc női szerepet fogják ugyanis megsemmélyesíteni a nagyváradi hölgyek.

Az uri hölgyek Tabéry Géza „Fü született” című egyfelvonásosában lépnek fel. Ebben az alkalmi jelenetben Tabéry féreletit minden írói fantáziát és jóformán szószorosán a történelmi tényeket szcenizozat és rekonstruálta azokból a pillanatokból, komáromi körülményekből vette, amikről a nagy meseköltő születésével kapcsolatban egykoru foljlegyzések beszámolnak. Tabéry Géza egyfelvonásosa nem szép irodalmi munka, hanem pontos históriai visszavetítése ama február-végi esteének, amikor a nagy költő a régi komáromi házban megpillantotta a téli napvilágot.

Tabéry darabja előtt dr. Kocsán János fogja üdvözölni a közönséget és méltatja Jókai jelentőségét, az ő megalkuvást nem tűrő fel-fogásában. Kocsán János bevezetője és a Tabéry egyfelvonásosa után Jókai legszébb színpadi műve, az „Aranyember” kerül előadásra. Ugy az „Aranyember”, mint a „Fü született” szerepeiben a szintársulat legjobb erői lépnek fel.

A szerdai színházi ünnep iránt már is olyan óriási érdeklődés mutatkozik, hogy az előadás napján már aligha lehet jegyeket váltani.

„MARGIT” áruház

kötött, szövött, rövidárú és szabókellékek üzlete Str. Alexandri (Teleky-utca) 24. sz. alatt (Stepper mellett) megnyit.

Cégtulajdonos:

Darvas Albertné

Megkezdik a román állampolgárok követeléseinek érvényesítését

Iliescu pénzügyi adminisztrátor felhívást tett közzé, amelyben az egyezmény 7. pontja értelmében arra szólítja fel az összes állampolgárokat, intézményeket és hatóságokat, hogy Magyarországon levő betétek és letétek érvényesítése céljából tíz napon belül egy kérvényt adjanak be a pénzügyigazgatósághoz a következő adatokkal:

1. A tulajdonos, vagy a letévé neve.
2. A letét közelebbi megjelölése (nyugta, másolat), az intézet, ahol a letétet elhelyezték, a letét tárgyát képező értékek megjelölése. Ha a letétek között államkötvények is vannak, akkor ezeknek a sorszá-mát egy külön kimutatásban kell a kérvényhez csatolni.

Igazolni kell a román állampolgárságot és végül alaposan le kell írni a letét elhelyezéseinek körülményeit is.

„Somogyit és Bacsót agyonütni tudják, de eltemetni nem”

Budapestről jelentik: A magyar parlamenti ellenzék tudvalevőleg elhatározta, hogy az évekkel ezelőtt meggyilkolt Somogyi és Bacsó Béla meggyilkolásának ügyét mindaddig napirenden tartja, míg a miniszterelnök a hivatali titoktartás alól felmentést nem ad Beniczky Ödön volt belügyminiszternek, hogy ezután Beniczky a nyilvánosság elé tárhassa mindazt, amit e két szocialista újságíró meggyilkolásáról tud.

Pár nappal ezelőtt Farkas István, a szociáldemokrata párt titkára, nemzetgyűlési képviselő levélben intézett kérdést Beniczkyhez, tette-e már valahol vallomást a gyilkosság ügyében. Beniczky ugyancsak levélben azt válaszolta Farkasnak, hogy vallomástétel nem állt módjában.

Beniczky egyébként ebben az ügyben egyik budapesti lap munkatársának még a következőket mondotta:

— A Somogyi ügyet illetően ma is változatlanul az a felfogásom, hogy nem nyilatkozhatom róla újságokban. A nyilatkozatnak komolyabb fórum előtt kell megelőznie. Somogyit, úgy látom, agyonütni tudták, de eltemetni nem.

Tekintettel arra, hogy Románia és Magyarország között a pénzügyi egyezmény 1924. december 3-án életbe lépett, a román pénzügyi hatóságok most már megindították a hivatalos eljárást, hogy a román alattvalók magyarországi követeléseit érvényesítsék.

Ma kezdődik az adókövetés

A pénzügyminiszter véletlenül vasárnapra tűzte ki az adókövetés kezdetét s ma munkába is állanak a bizottságok Nagyváradon. Hét bizottság működik az adókövetésnél, öt rendes, két speciális bizottság. A hét bizottság elnökei a következők:

I. Csernák József, II. Stoiculescu Viktor. Az első elé tartoznak a kereskedők, nagyobb vállalatok és részvénytársaságok, a második elé az ügyvédek, orvosok, fogorvosok, fogtechnikusok, gyógyszerészek, művészek, írók, újságírók. A bizottság felhívja azokat a professzionistákat, akik nem adtak jövedelmi vallomást, hogy őket nem idézik meg, hanem kifüggesztik névsorukat a II. emelet 35. számú szobájának ajtajára a tárgyalási nappal együtt. A kitűzött időben mindenki megjelenhet a bizottságok előtt s előadhatja észrevételeit s bemutathatja okmányait és bizonyítékait, külföldben távollétében hivatalból állapítja meg adóját.

A III. bizottság elnöke Horgos Izidor, IV. Bihary Lajos, V. Zitzmann József, VI. Szilágyi Dénes, VII. Szilvássy István.

A bizottságok március 31-ig kötelesek munkájukat bevégezni, kivéve az első, amely július 1-ig tárgyalhat. A kereskedőket Schönbberger és Komlós Aladár képviselik a bizottságokban, a várost Benedek Aladár pénzügyi tanácsos. Minden ipari szervezet képviselője helyet foglal a bizottságokban.

Legdivatosabb ingfűzők óriási tömegben érkeztek Lotner Márton Rt.-hoz.

ÜLDONSÁGOK

* Polónyi Dezsőt két havi fogházra ítélték. Budapestről jelentik: Dr. Polónyi Dezsőt, aki Schandl Károly földművelésügyi államtitkárról azt állította, hogy a csongrádi képviselőválasztáson vesztegetett, rágalmazás miatt a budapesti törvényszék két havi fogházra és tíz millió korona pénzbírságra ítélt. Az elítélt felebezett.

* Beregi Oszkár Pesten. Beregi Oszkár néhány havi tartózkodásra Budapestre érkezett. A Renaissance színházban fog fellépni. Érdekes, hogy a bécsi gyorsvonaton az öt évi emigrációból haza utazó színész együtt utazott gróf Bethlen miniszterelnökkel. Bethlen, amikor megtudta, hogy a nagy művész is a vonaton van, magához kérte és félórás kihallgatáson fogadta.

* Az Orvos-Gyógyszerész-bál rendezése értesíti a t. közönséget, hogy a bál belépőjegyek már most megválthatók a Kigyó-gyógyszertárban (Bémer-tér) és az Angyal drogériában (Regele Ferdinánd-ut 1.) Ismételtén tudatja továbbá, hogy meghívókat senki se várjon, mert tekintettel a jöteknöveclra, meghívókat egyáltalában nem bocsátottak ki.

* Meghívó. Katz Mancsi és Kornhauser Márton ezután hívják meg folyó hó 15-én délután 3 órakor Pável-utca 3. szám alatt tartandó esküvőjükre rokonokat, jóbarátokat és ismerőseiket.

* Nagysád, szabad egy fordulóra. A bálók és kolonok közönsége jól ismeri a táncra való felkérésnek ezt a régi-régi módját. Tánc közben ilyen, vagy hasonló megszólítással szokták volt elvenni öngyűságot a lovagjától, akit néha kellemesen, néha kellemetlenül érint ez a fordulat. A nagyváradi Fa-ból sok-sok érdekessége mellett abban is különbözni fog a többi mulatságtól, és ezzel uttoró lesz, hogy azon táncközben nem lesz szabad senkit sem megfosztani párjától. Viszont nem kell azt hinni, hogy ez egy némely táncos-párookra túlságos megterhelést fog jelenteni. Az élelmes rendezőség ugyanis gondoskodni fog arról, hogy a táncok rövid lejáratuak lesznek. A február 22-iki Fa-bál-on tehát nemcsak attól nem kell tartania senkinek, hogy a táncosát elveszik tőle, hanem attól sem, hogy bizonyos kötelességszerű felkérések esetén táncosától nem fog tudni szabadulni. Ezzel a nivót óhajtiák emelni és mintegy visszatérni azokra a békeli nivós mulatságokra, melyeknek ma már híről is alig ismerünk.

* Felkérjük mai estélyünknek összes rendezőit, hogy ma, azaz vasárnap este 8 órakor körünk nagytermében feltétlenül megjelenni sziveskedjenek. Nagyváradi Katolikus Kör rendező bizottsága.

* Eljegyzés. Roth Rózsikát eljegyezte Schönnzweig Ede. (Minden külön értesítés helyett.)

Herschkovits Bertuska és Fränkl Henrik jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

* A kulturbizottság a munkásszemináriumot pénteken, február 20-án megkezdte. A tartalmas előadásokra már most fel hívjuk a munkásság figyelmét. Az előadás anyagára a legközelebb visszatérünk.

* Nagy hideg, szél és rossz idő károsan hatnak a gyöngéd arcokra. Ha mosdóvizünkbe eredeti Mack's-féle Kaiser Borax-ot keverünk, megvédjük a bőrt a káros hatásoktól. BCU Cluj-Napoca.

FIGYELEM!

Mindenki intézze el üzleti, szerelmi és egyéb dolgait úgy, hogy az Apolló-mozgóban legközelebb egymás után műsorra kerülő következő világlágeret:

Scaramouche,

Akiket nem szoktak feleségül venni.

Kean,

Babby Peggy „Aranyos kis kapitányom”-ban.

Szerelmem piacán,

Pat és Patachon,

Végzetes eskü,

Megbolondult kórház,

Divatcsászárnő (Mary Murray),

Szárguldó kerék,

okvetlenül meglekintse, mert ezek a filmgyártás rekordjai, szebbet, jobbat még senki sem látott!

Művészi eseménye lesz Nagyváradnak. Az iparosból kapcsán e hó 21-én művészi események fognak lezajlani a Kereskedelmi Csarnokban. Az eddigieket meghaladó, fényben és az iparosoktól kitalálható minden leleménnyel fogják színe hozni a műsorszámokat, melyre saját szerkezetű és most felépített színpad, valamint saját készítésű és tulajdonukat képező, eddig nem látott új díszletek fogják érvényre juttatni azon hatást, amit csak a legnagyobb előkészület és legnagyobb áldozatkészség tud érvényre juttatni.

* Fischer emlékhangverseny már kedden! Tanácsos a jegyeket elővételben megváltani a Musicában.

* A Katolikus Kör kulturdélutánja. A Katolikus Kör pénteki kulturdélutánján Belányi Imre főmunkács népszerű előadást tartott az Einstein-féle relativizmus elméletéről. Belányi Imre népszerű előadása nagy figyelemmel hallgatta a közönség és lelkesen ünnepelték. Ugyancsak hatalmas ünnepelésben részesítette a közönség Belányi Lilit, akinek tökéletes művészi átgondolással adott elő több zongoraszámot. Domány Sári iskolázott, szép hangú énekesnőnek bizonyult. Egy Schumann-dalt és a Butterfly-ből énekelt részleteket és a legmagasabb igényeket is kielégítette szárnyaló hangjával. Domány Sáriról — tegnapi szereplése után ítéve — még fogunk találkozni. Zongorán Weisz R. Magda kísérté a töle megszokott precizitással.

* Prihodát nem sikerült újabb hangversenyre lekötöni, de helyette jön Sirota, a zongora Prihodájai!

A Kereskedelmi Csarnokban

Február 28 VASAS-BÁL Szombat

A Kereskedelmi Csarnokban

* Azok a szervezett munkások, akik a megalakítandó munkásdalárdában résztvenni óhajtanak, jelentkezzenek a Munkásotthonban a bírósók titkáranál.

* A mai katolikus bál műsora a következő: Maylard: Remete csengettyűje című operából Rózi Ariája. Tarnay: Dalok, éneklő K. Baranyay Jolán, zongorán kíséri Patzkó Elemér. Liszt: Polonaise, zongorázza Fischer Margit. Sarasate: Magyar táncok, hegedűn játsza V. Pollermann Aranka, zongorán kíséri Weisz Reskó. Stoll Béla: Kuplák. Stoll—Madas: Fogorvosnál. Vig párjelenet. Madas: Kuplák.

* Sirota a zongoraművészet Prihodája 20-án! Jegyek a Musicában.

Képviselő és főraktár:

Szefan FARKAS István
Apolló-Drogeria, Oradea-Mare (Nagyvárad).

* Hol van a megszökött Hladis-Doberling? Budapestről jelentik: Hladis-Doberling, az őrizői előtt a cseh követségre menekült kémet állítólag megszöktették a követség palotájából, más verzió szerint Hladis még mindig a cseh követség katonai irodájában tartózkodik. A Hladis-ügynek azonban mégis el kell dőlnie, mert a követség helyiségeit febr. 15-étől kezdve az osztrák követség bérelte ki s ekkor a követségnek távoznia kell s a menhely exterritorialitása Hladisra nézve megszűnik.

* A Törökvis Sportegylet agilis vezetősége felelt hó 15-én, vasárnap egy felejtetetlen kedélyes délutánt fog híveinek szerezni. A délelőtti közgyűlés után délután „Metropol” étteremben (Sas-passage) 4 órai kezdettel egy programmal és táncal egybekötött teadélutánt rendez, melynek keretében a többek között fel fognak lépni önálló énekeszámokkal Anné Ödön, Flaisz Elek és Pázmány Ferenc, a Gutenberg Dalkör kiváló tagjai. Az évzáró mulatságot, mely valószínűleg záróráig fog tartani, páratlanul nagy érdeklődés előzi meg.

* A kereskedelmi alkalmazottak vezetősége vasárnap délelőtt fél 11 órai kezdettel ülést tart a Munkás Otthonban. A vezetőségi tagok pontos megjelenését kéri az elnökség.

* Meghosszabbították a házhelyfelebezesek beadásának határidejét. A törvényszék agrárbizottsága a házhelyfelebezesek beadásának határidejét február hó 28-ig meghosszabbította.

* Halálózás. Mert z Nándor fűszer és csemegekereskedő hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése vasárnap délután 4 órakor lesz a Körös-utca 8. számú háznál. „Kezgyelet.”

* Batikolt és festett lámpaernyőt, sálát, bőrbatikolást és mindennemű iparművészeti munkát vállalkozik Hoffmann Rózi Str. Plopilor 8. (Nyárfa-utca.)

* Gyomor-, bél-, máj- és epebeteg, valamint sárgaságban szenvedők a természetes József keserűvizet nagyszerű eredménnyel használják.

Gummiáru javítás Emneson (Ezred-évi Emlék) - tér 16.

* Felhívjuk olvasóink urai és polgári hölgyközönségét, hogy a Rimanóczy-utcán a Royal-kavéház mellett Kertész Reklám-üzletében, nagymennyiségű a legdivatosabb és legfinomabb gyapjuszövetek kerülnek melyben leszállított árban eladásra, melynek nagyrésze köpeny, kosztium és ruhaszövetek. Selymek, marocinok és a legjobb minőségű vászon, schiffon és damaszt-árak megbízható beszerzési legolcsóbb forrása.

* Ágnes csemege 1 darab 5 lei Benedek és Weisznál „Eldorádó” Piata Unirii.

* Bérbeadó. Marosvásárhelyen a „Transilvania” színpada és színház 1925 április 1-i kezdettel, az éttermi- és kávéházi helyiségekkel együtt, vagy külön-külön is, berendezés, vagy berendezés nélkül. Írásbeli ajánlatok 1925 március 1-ig dr. Fekete Gyula ügyvéd Targu-Mures, Str. Gen. Grigorescu No. 14. cínnél küldendő.

* Arcápolásra használja az Agi-crém, melytől arcbőre szép, tiszta és üde lesz. Kapható drogeriákban és illatszertárakban. Főlerakati: Diana gyógyszertár Oradea-Mare.

* Szép lakása csak akkor tökéletes, ha Orient szőnyeg és gobelin díszíti. Egyedül készítője Schulhof Emilné „Orient” szövömvészeti iskola Ciorogariu Uri-utca 12. (Gimnázium.)

* Ágnes-csemege, egy darab 5 lei Benedeknél.

* Legjobb arcszépítő Földes Margit-krém.

* Purgó — eredeti dobozban — minden gyógyszerárban.

Zománcozás, nickelezés Kalendánál

* Kérjen szállítóját mindig Capsa féle menázscsokoládét — sárga papírban — nem fogja megbánni.

* Délibábos rónaságon és az egész nagy világon nincsen olcsóbb semmi mára, mint a Bleier áruháza, Sas-passage.

MOZI

— A Passage mozgószínházban ma, vasárnap csak egy napig látható a „Vörös vampir” című 5 felvonásos amerikai film-dráma, a főszerepben Dorothy Dalton-nal. Ezen kívül egy 2 felvonásos burleszk. Az előadások fél 4, fél 6, fél 8 és negyed 10 órakor kezdődnek. — Hétfőtől kezdve látható az „Alkohol, prostitúció, kriminalitás” című 6 felvonásos dráma, amire megrázó erejű történet keretében a mai társadalom vétkes szerelmeit és bűnöző tetteit mutatja be. Szigorúan csak felnőtteknek! Alacsony helyárak!

— Apolló-mozgó. Az Apolló-mozgó egy nagyon szép témájú darabot tüzött műsorára. „Dinty, az árvák atyja” a címe a filmnek s három árvának mindennapi történetét meséli el megkapó színekkel. Dinty, a szeples Dinty játsza a főszerepet. Kis hősnőket már ismeri az egész világ mozilátogató közönsége, fiatal gyermekszínművészek, de elismert kiforrott művész már. Meghatóan játsza két kis árva testvérnek gondos, áldozatkész gyámolítóját s egy meglelt ember komolyságával és erejével száll szembe a kegyetlen gyámmal, a ki kiakarja nullázni kis vagyonukból az árvákat. A meglelt kis történetet egy nagyon jó 2 felvonásos Zigottó burleszk előzi meg.

— A Dorian-film-színházban ma, vasárnap 3, 5, 7 és 9 órai kezdettel egy 10 felvonásból álló vígjáték műsor kerül színpadra, melyben „Ó” (Harold Lloyd), Zigottó és Malek (Buster Keaton) szerepelnek. Ez a műsor a budapesti Corvin film-színházban három héttig egyfolytában volt műsoron. — Hétfőn mutatja be a Dorian-film-színház a legújabb Dorian sláger-filmet, melynek címe a „Mámor”. A 6 felvonásos drámában Lucy Doraine egy bukott nő szerepét mesteri módon alakítja.

KÖZGAZDASÁG

— Nem léptették életbe a német árak vámemelését. A németországi árakra vonatkozó várendelet még nem érkezett meg Nagyváradra, úgy látszik, hogy az ország összes kereskedőinek érveit elfogadta a kormány s a rendelet életbe léptetését egyelőre elhalasztotta. De a kereskedők tovább is küldik a Kereskedelmi Csarnokhoz kimutatásait megrendelő áruikról. Részletesen, minthogy nem aktuális, nem foglalkozunk a kimutatásokkal, csak annyit jegyzünk meg, hogy az eddig bejelentett érdeklőségek meghaladják a tizenöt-millió leit.

TŐZSDE

Zürich, február 14. Nyitás: Berlin 123 fél, Newyork 519 egyn., London 2478, Páris 2725, Prága 1537 fél, Budapest 0.0072, Bukarest 265, Bécs 0.0073'15.

Bukarest, február 14. Zárlat: Devizák: Páris 1042, London 941, Newyork 196 fél, Róma 815, Zürich, 37 fél, Prága 581.

Valuták: Font 925, frank 1075, svájci 37, lira 815, dinár 300, dollár 194 fél, osztrák 28, magyar 26, szokol 565.

Zürich, február 14. Zárlat: Berlin 123 ötny., Amsterdam 208 háromn., Newyork 519 egyn., London 2478, Páris 2700, Milánó 2132 fél, Prága 1537 fél, Budapest 0.0072, Belorád 847 fél, Bukarest 265, Varsó 100, Bécs 0.0073'15.

Megalakult a világ legnagyobb részvénytársasága

A háború utáni gazdasági politikának egyik legkézenfekvőbb problémája a vasutpolitika, amelynek a mai államrendszerekben óriási befolyása van a nemzeti jólét standardjára. Az államok deficitjüknél egyrészt folytonos vasuti tarifacemléssel igyekeznek behozni s nemcsak a vesztes államokban, hanem a győztes országokban is így nálunk is, egymást érik a tarifacemlések, amelyek egyideig elmaradhatatlan velejárói voltak a valutazuhanásnak s ma már — a fentebbi okból — anélkül is bekövetkeznek. A tapasztalat azonban azt mutatta, hogy a tarifacemlések veszedelmes fegyver, amely mindenkor csak egy újabb drágasági hullámot indított meg és ahelyett, hogy a bajokat orvosolta volna, a nemzetgazdaságot csak még veszedelmesebb örvények felé sodorta.

Ezen a téren tehát erősebb és gyökeres reformokra van szükség s nem lesz talán érdektelen annak a tervnek az ismeretése, amelyet a német vasutak s egyben Németország egész közgazdasági életének szanalására a német nemzetgazdaság bevonásával Párisban dolgoztak ki s amely tervezet már valóra is vált, a német vasutaknak az állami kezelés alól való kivételével. A német államvasutakat még 1923-ban elválasztották az állami adminisztrációtól, azonban a politikai helyzet akkor még nem engedte meg, hogy a kérdést véglegesen rendezzék. Az 1924. február hó 12-én kiadott Notverordnung már egy lépéssel közelebb vitte a kérdést a megvalósuláshoz, azonban a végleges rendezés csak most következett be az államvasutak részvénytársaság formájába való tömörítése által, amely tervet Párisban dolgoztak ki a jövételi bizottság szakértőinek javaslatai alapján. A német államvasutak adminisztrálására alakult részvénytársaság ezidőszent a világ legnagyobb részvénytársasága, amelynek alaptőkéje 26 milliárd aranyárka, vagyis az az összeg, amelyben a szakértők a német vasutak értékét megállapították.

Az államvasutak deficitos üzletmenetét a világ minden országában a mindenkori kormányok és a vasutigazgatóságok terhére szokták írni. Rendszerint az a vád, hogy az államvasutak túlsok alkalmával dolgoznak, beruházásokra sokat költenek és ezenkívül hibásan állapítják meg a szállítási tarifákat. Míg a kereskedelmi vállalatok a beruházási költségek kamatait könnyebben el tudják viselni, addig az állami vállalkozások a költségeknek egy bizonyos szerényebb keretét nem léphetik túl, mert az állami vállalkozásnak elsősorban is a kereskedelem és ipar érdekében kell szolgálnia s csupán másodsorban gondolhat arra, hogy üzleti hasznot érjen el. Éppen ezért evidens — s ez a tétel áll minden ország vasutpolitikájára — hogy nem elég az állami vállalkozásokat a téves direktívtól megszabadítani, hanem egy nefelelőbb adminisztráció céljából helyesebb az állami vállalkozásokat is privát vállalkozásokra átforgatni. Erre egyébként már Ausztriában is van példa, ahol azonban ez az átforgatás még nem oly tökéletes, mint Németországban. Természetesen a vasutak adminisztrálására alakult részvénytársaság nem kapja meg a vasúti anyagok tulajdonjogát, csupán ezek adminisztrálásának és kihasználásának a jogát.

Ily alapon alakult meg a német vasutak adminisztrálására formált részvénytársaság is, amelynek alaptőkéjéből — mint azt a tervezetben olvassuk — 15 milliárd rész-

vényekbe van fektetve, míg a fennmaradó 11 milliárd értékről a részvénytársaság jelzálogkötvényeket bocsát ki, amelyeket ingyenesen köteles átengedni a jövételi bizottságnak s ezek után a kötvények után 5% évi kamatot kell fizetnie.

A jövételi bizottság, hogy a részvénytársaságra nehezedő terheket megkönnyítse, az első években 5%-nál kevesebb kamattal is megelégszik s egyelőre az első négy évre a kamat „a forfait” 300 millió aranyárkában, a második évre 465 millió aranyárkában, a harmadik évre 550 millió aranyárkában és a negyedik évre 660 millió aranyárkában van megállapítva. A kötvények amortizációjának 36 év alatt kell megtörténnie s ennyi időre van megállapítva a részvénytársaság koncessziója is. A részvénytársaság vezérigazgatója és az igazgatóság tagjainak legnagyobb része német nemzetiségű s az igazgatóság 9 tagját maga a részvénytársaság választhatja, míg 9 tagját a jövételi bizottság nevezi ki, azonban a kinevezett tagokból is 5 német állampolgár lehet.

Az államvasutaknak részvénytársasági alapon való adminisztrálását tehát a szakértők még akkor is eredményesebbnek látják, ha a részvénytársaságra oly horribilis terhek nehezednek, mint a német ál-

lamvasutakra. Mennyivel eredményesebb volna tehát egy oly részvénytársaság működése, amely a román államvasutak adminisztrálására alakulna, amelynek nem kellene ilyen terhekkel megküdenie s amely minden figyelmét csupán arra fordíthatná, hogy a vállalkozás üzleti szempontból eredményes legyen, természetesen teljes mértékben és elsősorban is kielégítve a kereskedelem és ipar szükségleteit. Nem akarunk természetesen ezen a téren iniciatívák előállni, csupán arra ösztönözni rámutatni a fentebbi adatok ismeretével, hogy meg van a mód arra, miszerint a fennálló anomáliák megszüntethetők legyenek s az államvasutakból a nehézségek és bürokratikus állami kezelés megszüntetésével privát vállalkozás útján rentabilis, zavartalanul funkcionáló üzem legyen létesíthető.

Az amerikai és francia vasutak példája is amerikai és a francia vasutak példája is elégséges útmutató ezen a téren, ahol a vasutak szintén privát vállalkozásokat képeznek — megfelelő állami ellenőrzés mellett — s ahol sokkal rendeztebben és zavartalanabbul funkcionál a közlekedésnek ez a vitális és ma még mással nem pótolható szerve, mint azokban az államokban, ahol a vasutak állami kezelésben vannak.

Baumann Sándor,
az Egyesült Bank főtisztviselője.

Kalotaszegről

II.

Sokkal kevesebb szimpatia várta figyelemmel a kalotaszegi gyűlést, mint azt a rendezők remélhették. Mert minden magyarul érző embert belső reszketés fogott s fog elfogni a jövőben is arra a gondolatra, hogy belső harc törjön ki a magyarság között és főképpen, hogy kifelé négyüléseken hirdessék is azt. Szerencsére erről nincs szó s nem is lesz. Mert magyar ember előtt csak egy dől lebeghet, legfeljebb az odavezető ösvény rövidege is helyessége felett lehet vitázni. Ezt a vitát azonban el lehet itézni négy fal között, sőt így még eredményesebben, mint a nyilvánosság előtt, ahol mint a kalotaszegi gyűlésen a hallgatóság egyrésze aligha nem olyasmit gondolt, hogy az ügyvéd urak nagyon haragudhatnak egymásra és élvezte a szócstat, míg megunt. A pártvezetőségnek igen helyes tehát az a felfogás, hogy megpróbálja bizalmas értekezlet keretében a megértést, a differenciál elsimítását. Elvégre sokkal intelligensebb emberek vannak a vezetésben s az ellenzékben, sem hogy ez sikerrel ne járja. S ha még se úgy lenne: akkor fel a küzdelemre, de a magyarok között elintézetlen belső ügyek nem gátolhatják a párt eredményes munkásságát.

Kalotaszeg képviseletében egy Deutsek Géza dr nevű ügyvéd neve került a hírlapok útján a köztudatba. Brassói szereplése nem volt szerencsés. Dr Deutseknek nagy szerepe volt a saját patriájában, Kalotaszegen tartott gyűlésen, amely érette, brassói meg nem hallgatásáért s hogy az elnök másnak adta át a szót, mielőtt beszédét befejezte volna: elégtételt követelt. Szokatlan dolog. De megérthető, ha közelebről nézzük a helyzetet. Deutsek 32 éves fiatal ügyvéd. Nagyon szimpatikus, kedves, úri modoru férfi, aki képzettsége mellett a szónak is ura. A nép szereti, becsüli a vele bábni tudó, szívesen foglalkozó, ideálokka teltett ügyvédet s egyik vezérét tiszteli

benne. Talpóg úri ember, aki ifjúságának túlfutottságát, a zöld asztal mellett komoly tárgyalásokban mérsékelni tudja. Ő és Koós Károly mely nyomást szántottak maguknak a kalotaszegi nép lelkiületében, politikai szerepléseket mérlegelni kell a jövőre nézve is.

Dr K a b d e b ő ügyvéd, mint elnök bedobott egy mondatot: ne jelszavak után fussunk, mint pld.: opportunítás, possibilitás, egység, hanem gyakorlati politikára kell áttérni. Ez a mondat azonban éppen olyan frázis, mint ahogy ő mondja frázisak az egység jelszavát. Ha az egység kifejezés nem jelent szükséges fogalmat, akkor ezzel a logikával a kalap is, az ágyu is csak: lyuk — pedig ugy-e az a fontos, mi tartja össze azt a lyukat. Az egység az a bronz, vert acél, ami a tömeget összefoglalja, ami megadja erejét, karakterét. A Kabdebő-elmelet szerint akkor a magyarság nemzeti méltóságára való hivatkozás, annak tüzen-vizen való megtartása is csak frázis. Az a pártvezetőség pedig, amely elejti ezt a jelszót: uszályhordozója, hűséges cselédje lesz minden kormányzatnak. Ilyen „baráti” indulataktól áthatott pártvezetőségre nincs szükség s a magyarság egyeteme nem fog maga fölé választani. Nekünk törvényben biztosított jogokra van szükségünk, amit nem egyes emberek szimpatiaja adhat vagy antipatiaja vehet el, mert nem egyes emberek kapják, hanem a magyar nép, amely Romániában él. Ési csak az egység, a szervezethez, a tömörültség adhatja meg a Magyar Pártnak azt a tekintélyt és nem egyes emberek belsőleges barátsága egyik vagy másik miniszterrel, hogy várhat a román kormány valamit tőlünk és ezért cserébe teljes kíváncalmakat.

Lehet, hogy Tatarescu miniszternek szimpatikusabb Paál Árpád, Bernády György és Zombory László, mint a mai vezetőség. Az újságírók közül is többekkel szimpatizál a miniszter. De hogy a magyarság összessége kit küld a maga személyé-

BERMANN FEHÉRNEMŰ ÁRUHÁZ

az összes raktáron levő áruját olcsón eladja
mivel más árukat fog bevezetni

ben, mint képviselőt, szenátort, pártvezért a magyar kíváncsiak kérdések megtárgyalására Bukarestbe, ahhoz még taktikai szempontból sem lehet tekintettel szimpátiára. A dolgok komolysága kizárja ezeket a patialichalitásokat. Mert az is bizonyos, hogy Tatarescu minisztert nem szimpátia vezeti azokhoz a férfiakhoz, akiket Brassó után hiúságban sértett ellenzéknek gondol. Ezért jóindulatú hiszékenységgel dr. Paál Árpádnak az a Bánfiyhunyadon hangoztatott véleménye: hogy olyan embereket kell a párt élére választani, akikkel a kormány szimpatia. Kik ezek? Dr. Kiss Géza? Nem. Sándor József? Nem. Zima Tibor? Nem. Jakabffy Elemér, aki publicistikai működésével is a magyarságnak egyik legértékesebb tagja? Nem. Hát kiket ért Paál Árpád a kormány előtt szimpatikus férfiak miatt? Mert például tudtunkkal Bernády György sem az. Paál Árpád, Koós Károly, Zombory Lennének? Koós sose járt Bukarestben és csak magyarul beszél. Ugy tesz nekem, hogy ez a szimpátia is csak frázis.

A szociáldemokratáért titkára elpanaszolta a kalotaszegieknek, hogy kiküldöttjüknek Grandpierre Emil ügyvezető alelnök a gyűlés előtt kijelentette, hogy nem engedik beszélni. A kiküldöttet rosszul választották meg. Mert annak tudnia kellett volna, hogy Grandpierrének nem volt joga sem letiltani, sem megengedni beszédet. Csak a nagygyűlésnek. A gyűlés elején kihirdette Ugron István elnök, hogy aki beszélni akar, jelentkezze. És a szociáldemokratáért kiküldötté még akkor sem jelentkezett, mikor előtte adták meg a gyűlés tagjai Csetrynek a beszéd engedélyét, tehát a példán okulhatott volna. És ha szót kér a gyűléstől, megadják, mint még három-négy szintén jogtalan szónoknak, hiszen egy gyűlés tömege mindig kíváncsi a különben sem tudták ki és mit akar beszélni. Ezt a sérelmet tehát a szociáldemokratáért írhatja kiküldötté bátorságának és ügyességének rovására.

Egyetlen fájdalmas tényt hallottunk Kalotaszegen. Egy szekélyföldi ref. lelkész szerint — ha igaz — vannak magyar vidékek, ahol hírét se hallották a Magyar Pártnak. Ez nagy sivárságot, nemtoródomságot jelent az ottani magyar papságnak, intelligenciának. Azokat a papokat, lelkészeket a kongruán kívül aligha érdekli a saját híveik ügye is. Elhiszük, tudjuk, hogy vannak ilyen papok. Hál Istennek nálunk a Királyhágón innen más a helyzet. A mi magas lelki és szellemi intelligenciájú római katolikus és ev. ref. papságunk, lelkészeink, földbirtokosaink lelki szegénységet nem visznek ponyvára. Az erdélyi bérceken — úgy látszik, — nem csak sasok születnek, de vakondok is. Mi büszkéek vagyunk a mi papságunk lelkiületére. A vád súlyosan hull rá gróf Majláth és Nagy Károly püspökökre. Ők feleljenek rá.

P. Gy.

ELADÓ vaskereskedés

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy vasüzletemben lévő összes árukat kiárusítom 10–15% engedménnyel, üzlet berendezés eladó, az üzlet helyiség kiadó, addig is, míg olyan vevőm jön, ki egyben megveszi az egész üzletet, a nagy közönség használja ki az alkalmat az olcsó bevásárlásra.

Tisztelettel

Tarsoly János, Sas-palota

Elveszett gyermekek

Irta: Bodnár Mária Klára.

A szeme, a mély, borongós mélységű, a homloka, a magas, a sima, a barázdáltan és kissé gögös, vert-aranykancsók ívelő, formás nyílása — a szája, — a puha szőke sokfűrtű és fémesen lehulló haja: az anyémek. Néha gyerekbeszédnek a visszhangja, nyílt kacajának burkolatlan zenéje is: az anyémek. A hugom, a tizenhétéves Hedvig hugom. — Most zúg-búg, perrel. A tanár összeszidta, mert a fogalmazásában sok volt a helyesírás hiba. Kacagom:

— Hedvig! Mondd meg őszintén, mit szeretnél most tenni? A szeme fellebban:

— Mit? Leugrani innen az emeletről. Fúj iskola, tanárok... megölnek, utálom őket. Haragvó, dühös könnyekkel telik meg a szeme. Odaállok elébe és a sűrű, finom hajába beletemetem a kezemet.

— Hedvig, te vagy a hibás. Miért nem tanulsz? Látod az életben csak a tudás által lehetünk valakik és valamik. A fejét elkapja előlem, kényeskedő, racsoló hangja csak úgy sistereg:

— Hallgass már azzal a tudással! Itt a szerencse a fontos, nekünk lányoknál pedig a jó parti. Férjhezmenni minél hamarabb, aztán fűtyölni az iskolára. A számon megfagy a nevetés, tudom, érzem, hogy eltörlül az arcom, a kicsi észre is veszi ezt és már hizeleg:

— Made, Made, na ne nézz rám olyan haragosan, de én úgy unom már az iskolát. Már egészen odabújt hozzám és a fehér, csöpp, sima kezét végighúzza a nyakamon. De te Made, szeretnék már nagy lány lenni, olyan nagy, hogy a földrajztanár, tudod, az a bajszatlan barna, aki olyan rémesen nagyokat köszön neked, az azt mondja nekem kezét csókolom Hedvig kisasszony. De nem is úgy: kisasszony, mert az cselédes, hanem csak Hedvig. Aztán sok szeretnék. Legalább is minden hónapban új ruhát, cipőt csakis magassarkut... látod az anyám milyen szigorú? Megöl a zoknikkal! Pedig szeretnék már feszülő soványharisnyába járni kitelt, érett vádlyakkal, hogy utánam forduljanak. Aztán szeretnék mindennap fagyaltot enni és táncolni. Te, te, de ne mondd el senkinek. — Pali, tudod a második emeletről a Lonkai Pali azt mondta, hogy szép lány vagyok... te, te bomlik utánam... te, te, megpukkanok tegnap a lépcsőházban, amikor Csóthv Birit vártam, utánam futott Pali és azt súgta a fülembre, hogy tudom mi az nász-utazni?

Erős, fékevesztett zúgás támadt az agyamban. Hirtelen nem is tudtam mást mondani mint ezt:

— Hedvig! és a fehér hálósárga Jézuska, aki ott mosolyog az ágyad fölött: mit szolt a te vágyaidhoz, kalandjaidhoz?

Felsülni kezdő, de még legyűrt, zavart pirosságba borult az arca. Hengegett:

— Jézuska? Talán bizony, aki új ruhát varrt a karácsonyi babáimnak? Te, nem is hittem soha, hogy a Jézuska hozza a karácsonyfát... Te hitted valamikor Made?

— Mint mély, kietlen, vaksötét utak hirtelenül elcsöggedő utasának a lobbanó fény, — olyan volt nekem ez a kérdés. A koraérett gyermek fantáziája mögött mint fehér és tündöklő jelenések libbentek előm gyermekkorom karácsonyestjei. Ellenállhatatlan vágyam támadt az ideges gyermekkezet az én forró kezembe tenni és elmondani neki a legfehérebb mesét. Egy kicsit még mozgolódott, zavargott, aztán a kis-

váncsiság lenyüggözte. És én beszéltem. Nagyon halkán, nagyon félősen, — mint gazdag mutogatja a kincsét, — avatatlan, kandi, tolvaj és nem értő szemeknek.

— Gyönyörű nap volt az Hedvig. Türelmes, boldog, imádságos vágyakozással gondolni az estére, a ragyogó karácsonyias estére, látni, amint beáryékolja a szobát és közelebb hozza egy zárt ajtó kinyílását. A homlokot odaszorítja az ablakhoz, kis kerek foltot párazni rá, amelyen az égi csodát lestük: ragyogó angyalok menetét... hosszú, csillogó sorban jönnek le az égből. Parányi szívünk ezerszer dobbant minden neszre... kigyúlt az arcunk sütés melege és babonás boldogsággal tapasztottuk mesélő, zúgó fülnket a zárt ajtó kulcslyukára: angyalszárnnyrebbenést, selyemzizegést, alvóbabák sühaját hallani bentől.

(Folyt. köv.)

* MAGYAR vízum, cseh vízum, francia vízum, angol vízum Clujról gyorsan és pontosan a Hegedűs hírlapirodában.

8

kedvezményes nap!!

Mindenki szerezz be harisnyaszükségletét

míg a készlet tart, a legjobb márkák egység árban

125 leiért

kerülnek eladásra, tekintet nélkül az eddigi 160–190 leies árakra. — Azonkívül

Női flohr . . . 67 lei

Selyem flohr . 85 lei

I-a cerna flohr 98 lei

Férfi socknik . 45 leitől

Csakis a már elősmert legjobb gyártmányok, gyermek harisnyák és soknik a legolcsóbban

DARVAS

speciális harisnyaáruház

Regele Ferd. (Rákóczi)-ut 3. sz.

Zsoldos tanintézet

Budapest, VII. Dohány-utca 84. szám alatt.

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra. Kivonatos és magyarázatos tankönyvek megrendelhetők

KEPES ELEK

orvosi kötszerszalag, Sas-paszaga 20. szám

Száj- és számtényű sérvköltők, hasköltők, speciális kötszerek, női és férfi övszerek

59 lei egy szép női ing

150 lei egy finom férfi ing

Özv. STERN REZSŐNÉ cégnél

Str. Avram Jancu (Kossuth-u.) Derby cipőgyárral szemben

Mindenmü női és férfi fehérneműk csekély hiba miatt hallatlan olcsó árban!!!

Mindenkinek érdeke, míg a készlet tart, a kedvező alkalmat kihasználni

Az 1°-os forgalmi adó

Irta: dr. Feld Albert.

Az iparosságnak egyik állandó problémája az 1 százalékos forgalmi adó, mely tulajdonképpen csak átmenetileg volt tervevé és ideiglenes jellegű közszolgáltatásnak volt tervezve. Ma már, ugylátszik, hogy állandósulni fog, mert az illetékes tényezők semmilyen jelet nem mutatják ezen adó közeli megszüntetésének.

Igy pedig eltekintve a fizetési kötelezettségtől, idővesztés, ellenőrzés, külön munka és szabályok betartása és más hasonló kellemetlenségek nehezdednek az amúgy is vergődő iparosságra. Ezen kellemetlenségeket van hivatva kiküszöbölni a pénzügyminiszterium azon rendelkezése, amely olyan iparosoknak van a kereskedőknél, akiknek évi forgalma nem haladja meg a 200.000 leit, megengedi az 1 százalékos adónak általánba való fizetését. Hogy ezen adónak általánba való fizetése előnyös-e, vagy hátrányos, azt egyenként kell elbírálni. Véleményem szerint az egyetlen előnye a havonkénti tényleges fizetésnek az, hogy a könyveket egyébként nem vezető kisiparosnak van a forgalmi adókönyvében olyan bizonyítéka, mellyel forgalmát, jövedelmét bizonyíthatja. Ez az előny is azonban igen kétes, mert az eddigi adótárgyalásokon meggyőződést szerezhetünk arról, hogy nem a mi adataink alapján, hanem aszerint állapították meg az iparosok adóit, ahogy a bizottságnak éppen jól esett. Nemhogy az iparosság forgalmi adókönyvét fogadták volna el adóztatás alapján, de nem fogadták el alapul a törvényszéki bejegyzett és hiteles könyveket vezető üzemek bizonyító erejét sem.

Ezen egyetlen előnynek nem mondható jó oldala mellett rengeteg hátránya van a tényleges forgalom után való havonkénti adófizetésnek. És pedig az ellenőrző közeg akkor hiszi el, hogy rendesen fizeti az iparos adókönyvét, ha éppen akarja s ha nem akarja, akkor nincs az a hatalom, mely pár száz lei büntetéstől, vagy legjobb esetben költségeskedéstől megóvjá. Azonkívül minden hónapban meglehetősen idővesztését is jelent a befizetés. Mert hiszen az csak a hó utolsó napján eszközölhető, míg pedig egy pár ezerlembert kiszolgáltatni jókora idő kell. Az ellenőrzés számtalan esetben zaklatássá fajul. Hallottam már olyan esetet, hogy megbüntettek valakit, mert egy-két napig nem volt bevezetve a bevétel. Ez olyan esetben történt, amikor az illetőnek törvényszeresen nem volt bevétele. Ezen kellemetlenségek és kellemetlenségek kerülhetők el az általánba való fizetéssel. A pénzügyminiszterium csak azoknak engedélyezte az ilyen módon való fizetést, akiknek évi forgalma a 200.000 leit meg nem haladja. Más megszorítás nincs és csak az, hogy az általánba fizetés engedélyezése iránti kérvény záros határidőn belül a helybeli pénzügyigazgatósághoz benyújtandó. Ezen határidő még nincs végleg megállapítva, de minden valószínűség szerint folyó évi március végével fog zárulni. Erre vonatkozólag a pénzügyigazgatóság hirdetményt fog kibocsátani, melyet az érdekelteknek figyelemmel kell kísérni.

Még csak arra kell rámutatnom, hogy mi az eljárás az általánba fizetési kedvezmény elnyerésére.

Egy 1 lei okmány, 50 bani segélybéllyel ellátott kérvényben a helybeli pénzügyigazgatóságtól kell kérni az 1 százalékos forgalmi adó általánba fizetésének engedélyezését, egyúttal megajánlani a kérel-

mező által helyesnek tartott adóalapot. Igazolni kell, hogy a kérelmező évi forgalma a 200.000 leit nem haladja meg, aminek igazolására az adókönyv szolgál. Leghelyesebb az e fajta kérelmeket a szindikátusokban, illetve ha ilyen nincs, a szakosztályokban tömegesen kérni, mikor is a szindikátusok, illetve a szakosztály vezetői igazolják a kérelemben előadottak valódiságát.

A kérelmeket egy bizottság betárgyalja, mely bizottságokba a szindikátus, illetve a szakosztály egy-egy tagját is behívják informátornak. Ismétlem, mindenki kénykedvire van bízva, hogy a forgalmi adó fent vázolt fizetési kedvezményével éljen, mert hiszen kétségkívül akadhat olyan egyén is, akinek éppen a tényleges jövedelem utáni befizetés a kedvező és az általánba fizetés hátrányos. Miután tehát a jog és lehetőség meg van hozzá, ki-ki válasszon a legjobb belátása szerint a két fizetési módzat között.

Kérvényezni kell az iparukat beszüntetőkhöz az adózás felfüggesztését is.

A napról-napra rosszabbodó gazdasági viszonyok igen sok iparost és kereskedőt arra kényszerítenek, hogy műhelyeiket és üzleteiket csukják be. Az ilyenek rendszerint más foglalkozás után néznek. Mivel tökéjük nincs, inkább állásba mennek és így saját létfenntartásuk gondja mellett nem kell törődniük az üzlet, vagy műhely fenntartásával is. Eddig az volt az uzus, hogy az iparhatóság igen sok esetben beküldte az átírt vagy visszaadott iparengedélyt a pénzügyigazgatóságnak, a pénzügyigazgatóság pedig gondoskodott az adók törlesztéséről és más címen való adó kivetéséről. Most egy rendeletet kapott a pénzügyigazgatóság, amely szerint csak akkor törölheti valakinek az adóját, ha az kérvénnyel kéri az adó törlesztését és a további adóztatás megszüntetését. Ha nem kéri, akkor a megszüntetett vállalat adóját a régi tulajdonosok csak behajlítják. Az iparhatóságok még ma is beküldik a pénzügyigazgatósághoz a visszaadott iparengedélyekről a tudomásulvétel hozó határozatot, a pénzügyigazgatóság azonban nem veszi ezeket figyelembe. Tartsa tehát minden iparát megszüntető iparos, vagy kereskedő kötelességének, hogy az adó felfüggesztését a pénzügyigazgatóságnál is kell kérni.

Ipartestületek szövetsége.

A nagyváradai ipartestület által megindított mozgalom — ugylátszik — céljához ért. Mint megemlékeztünk lapunkban már róla, a szövetség Kolozsváron a meg sem kezdett működését befejezte, a tisztikar lemondott s irattartár a nagyváradai Ipartestületnek beküldötte. Most a nagyváradai Ipartestület tárgyal az ügyben tovább, hogy kellő előkészítés után országos gyűlésben mondja ki az iparosság a szövetség fenntartásának szükséges voltát, vagy nélkülözhetőségét. Amint azonban mi ismerjük a helyzetet, bizonyos, hogy az Ipartestület álláspontja a fenntartás mellett lesz. Az aradi Ipartestületben és Arad város vezető iparosférfiaiban meg van a lehetőség arra, hogy nemcsak a jelszót dobják ki, hanem azért készségesen fognak harcolni és dolgozni is. Az előzetes megbeszélések céljából ma, 15-én utazott át városunkból Mókus Sándor ipartestületi elnök és Szabó Károly Aradra, hova előző átirattal Szatmár, Temesvár és Brassó kiküldöttjeit is meghívta egy a nagyváradai, mint az aradi Ipartestület.

Borbély és fodrász hírek. Az Ipartestület borbély és fodrász szindikátusi vezetősége felkéri mindazon tagjait, kik ezen évre is óhajtják az 1 százalékos forgalmi adójuk általánba való fizetését, hogy e hó 16-án, azaz hétfőn délután 3 órakor az Ipartestület helyiségében megjelenni szíveskedjenek. Azon tagokat, kik az elmúlt évben nem általánba fizették a forgalmi adót, kérjük, hogy forgalmi adókönyvüket hozzák magukkal. — A borbély és fodrász munkaadók szindikátusa folyó évi március 8-án tartja rendes tisztújító közgyűlést a Kereskedelmi és Iparkamara nagyertermében, melyre ezúton is felhívjuk a szindikátus tagjainak figyelmét. Ugyancsak a szindikátus vezetősége kéri összes tagjait, hogy a folyó hó 21-én tartandó jótékonycélu „Iparos bál” sikere érdekében teljes agilitással működjenek közre, hogy ezen iparos-esély az iparosság tekintélyéhez méltóan egy erkölcsiebben, mint anyagiakban a legjobb sikert hozza meg.

Kocsigyártó iparosok közgyűlése. Felkérjük az összes kovács, kerékgyártó, nyeres és fémvezető iparosokat, hogy folyó hó 15-én, azaz vasárnap délelőtt 10 órakor az Ipartestület helyiségében tartandó rendes évi tisztújító közgyűlésen teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

Bádigos és Szerelő iparosok közgyűlése. Folyó hó 19-én, azaz esütőtőlökön fogja tartani tisztújító közgyűlést a bádigos és szerelő iparosság, melyre ezúton is felhívjuk a szakma iparosainak figyelmét.

Kedvezményes tűzifa és fürdőjegy az iparosoknak. Cserhasábfát házhoz szállítva 285 leiért, gömbfát 270 leiért szállít az Ipartestület. — Félüfürdői kedvezményes árujegyek a hivatalos órák alatt kaphatók.

GROSINGER ETELKA

női divatterme

Saguna (Kapucinus)-u. 5. földszint 4.

Készít elegáns tavaszi toiletteket **mérsékelt árban**

— Szíves pártfogást kér. —

MENYASSZONYOK FIGYELMÉBE !!

Schiffonok, vásznak, asztalneműk, paplanok méret után is olcsóbb mint bárhol.

UNGÁR és GLÜCK régnél

Sas-Passage, főbejárat.

»SENGBUSCH«

amerikai **TENTATARTÓ** kizárólag

SONNENFELD

r.-l. papíráruházában Oradea-Mare, Plala Regina Maria 3. kapható

Igmándi kurák otthon. Reggelenként

u. m. étvágy és emésztéshány, felfúvódás, sárgaság, máj és lépálganat, aranyér elkövérése, agyvertódnulás, vérhősség stb. Sok esetben elegendő néhány evőkanállal is. — Kapható minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben. Az Igmándi nem tévesztendő össze másfajta keserűvizekkel

Csomagoló papirokFűszeres
Gyógytári
Cukorkás**zacskók**Porkapszulák, recept-borítékok
minden mennyiségben gyári árákon az

„Atlantic” papírzacskógyárban

Oradea-Mare Vitéz Mihály-tér 14. szerezhetők be.
Telefon 12-58. Telefon 12-58.

Harisnyák, keztyűk, fehéreneműek

és különféle d.vatárak nagy
választékban és legolcsóbban

SZENSZKI MIKLÓSNÁL Sas-passage

RIMANOCZYműbutor és Parkettgyár R.-T. Str.
Clujului 117. — Telefon 2 79. sz.
Irodabutorok, műbutorok, I. és II.
oszt. parketták, Fenyő és tölgy fü-
rés-árak. — **Bérvágás gátíren**
Mindenmelyi áradat összeszegezve
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal szállítunk.**Használt üvegeket veszek**a
legmagasabb
naplárban

Str. Vlahuta (Szt. János)-n. 31. Raktár az udvarban

Mindenütt kaphatók:**Ursus Extra** világos és **Hercules** dupla ma-
lata barna
kolozsvári sörkülönlegességek**URSUS-CZELL SÖRFŐZDE, KOLOZSVÁR**

Nagyvárad ierakata: Strada Astra (Gilányi-utca) 5—7. sz.

PETROLEUM**MOTORINA**

(gázolaj, nyersolaj)

BENZIN

(könnyű, nehéz)

Mindenféle **kenőolajok** (4, 6, 8, 10 viskozitásban.Speciális **auto- és motorolajok**. **Mengerolaj** tulhevített gőz-
höz is nagyban és kicsinyben, mint az I. R. D. P. Nagyrománia egyik
legnagyobb petrol vállalata itteni képviselőjénél az

„ECONOMIA” Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaságnál

Oradea-Marén kapható, Piața Mihai Viteazul No. 1. Telef. 8-58 és 14-56

Benzint, nyersolajat, petroleumotipari, szántási és malomhajtási célokra tartányokban **ADÓMENTESEN**
is szállítunk. Áraink a mindenkor iegátbeli **NAPIÁRAK** a szállítási
költségek, melyek 45%o refectióval értendők, hozzáadásával. Rndoli Mosse hirdetés**ÁLTALÁNOS MINTAVÁSÁR****Technikai
és építészeti vásár**A világ legrégibb és legnagyobb nemzetközi
vására. Egyaránt fontos bevásárlóknak és
kiállítóknak. Jelentkezéseket elfogad és fel-
világosításokat nyújt a mintavásár képviseleteANGERBAUER JENŐ
Timișoara, I. Str. General Praporgescu 3.ÉS
KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA
ORADEA-MARE**TÁRGUL
DIN LIPSCA
PRIMÁVARA 1925:
1-7 MARTIE
TÁRGULTECHNIC: 1-11 MARTIE*** **UTLEVELEŢ vizumozás vé-**
ett csak a Hegedűs Hírlap-
irodába vigye 24 és 48 óra
alatt kész.**Keresünk megvételre**egy állat- és egy
hídmérleget. Aján-
latok a Szilágysági
Gazdák Bankja R.-t.
címére,

Simleul-Silvaniei küldendők.

Legolcsóbb bútorbeszerzési forrás!

Leszállított árak! Leszállított árak!

Ebédő, háló, uriszoba és konyhabutor
a legegyszerűsítő a legművészi-sebb
kivitelig kaphatók és megrendelhetők.
Irodai és üzleti berendezések, kárpi-
tos munkák is olcsón készíttetnek.**Engelstein Testv. és Tsa.**

Strada Micu Filipescu (Szarvassor) 4. sz.

**Látogassa meg
a 8-ik bécsi
nemzetközi vásárt**

(Tavaszi Messe)

1925 március 8—14-ig

NEMZETKÖZI MINTAKIÁLLÍTÁS

gyári és ipari termékekből

versenyen kívüli árak125.000 látogató jelentkezett eddig, köz-
tük 25.000 külföldi vevő 70 országbólLényeges vasuti kedvezmények
az osztrák vasutakonA beutazáshoz egy 15.000 osztrák koro-
nás (1/4 dolláros) vizumt élyeg szükséges
Felvilágosítással szolgál:**Wiener Messe A. G. Wien VII.**valamint a helybeli képviselők Váradon
Kereskedelmi és Iparkamara
Schwartz & Co. szállítási vállalat**LADY
ORIGAN
JAPPA**A
legkel-
lemesebb
és legillato-
sabb a Pálma-
olaj és a faolaj
„egyedüli”, kizárólagos
keveréke. Óvakodjunk az
utánzatoktól. Minden szap-
panon rajta van a kereszthe
rajzolt „Lady”

NYILTTÉR

„HELVETIA” BIZTOSÍTÓ RÉSZ-
VÉNYTÁRSASÁGNAK

CLUJ.

Ezennel köszönetet mondok Önöknek, hogy férjem elhalálása folytán Önöknél esedékessé vált 200.000 lei, azaz Kettő-százezer lei tőkeösszeget, bár a biztosítások csupán fél éve állottak fenn, nekem pontosan kifizették s az egész ügy elintézésénél a legmesszebbmenő előzetkenységet tanusították.

Cluj, 1925. január 15-én.

Özv. Friedmann Mártonné.

No. 508.

Nagyságos

Horváth Nusi színművésznőnek,

Oradea-Mare.

F. hó 7-én közzétett nyílttéri közleményére válaszolni annyit tartunk szükségesnek közölni, hogy a tűz keletkezésének okáról az illetékes hatóságnál kérelmünkre vizsgálat van folyamatba téve.

Ezenkívül további hírlapi polémiákba nem bocsátkozunk.

Teljes tisztelettel:

„Ancora” Általános Román Biztosító
Társaság Oradea-marei vezérképviselő
Oradea-Mare.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jó barátainknak és ismerőseinknek, akik megboldogult édesanyánk elhalálása alkalmából részvételükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Mannhardt Jenő
és testvérei.

Elegánsan bútorozott szobát keres magános ur a központban.

Feltétlenül egészen külön bejáratu szobaért jó bért fizet. Cim a kiadóban.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután 2 és fél órakor: Hajduk hadnagya, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap délután 5 és fél órakor: Sastiók, színmű, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este: Marcsa katonája, operettujdonság másodsor, bérleten kívül.

Hétfő: Bibliás ember, opera, Marcus-pár fellépésével, A) bérlet.

Kedd: Marcsa katonája, operettujdonság, B) bérlet.

Szerda: Jókai-centennárium, Diszeladás, 1. Ünnepi nyitány. 2. Prolog. Tartja Kocsán János. 3. Fiu született. Irta Tabéry Géza. 4. Aranyember, bérleten kívül.

Csütörtök: Marcsa katonája, operettujdonság, A) bérlet.

Péntek: Offenbach, operett, B) bérlet.

Szombat délután fél 4 órakor: Forradalmi nász, olesó helyárrakkal.

Szombat este fél 7 órakor: Nótás kapitány, operett, Fratta Gézával, bérleten kívül.

Szombat este 11 órai kezdettel: Fügefalevél, operett.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Gyöngypalota, operett, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Uvegeipő, vigjáték, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este fél 9 órakor: Fügefalevél, bérleten kívül.

Hétfő: Fügefalevél, operett, A) bérlet.

— Délutáni előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárrakkal és fél 3 órai kezdettel a Hajduk hadnagya operett lesz műsoron, fél hatkor pedig a címszerepben Jósika Micivel Sastiók kerül színpadra.

Mind a két előadás a legjobb szereplők részvételével a legszebb szórakozást fogja nyújtani.

— Marcsa katonája. Vasárnap bérleten kívül, kedden B) bérletben, csütörtökön A) bérletben kerül színre Ascher Leó szenzációs sikerű pompás operettje, a Marcsa katonája. Ennek a pompás operettnek minden egyes jelenete hangulatot és derűt áraszt magából, a zenéje pedig olyan melodikus, hogy hozzá hasonlót keveset komponáltak színpadra. A Marcsa katonája minden egyes előadásán Biczó Margit, Horváth Mici, Beteg Bébi, Rohonczy, Sós, Bihari játsszák a főszerepeket.

— Bibliás ember. Kienzl nagyszerű operája hétfőn A) bérletben van műsoron, a főszerepeket Marcus Rita, T. Pogány Janka, Marcus István és Bihari Sándor éneklik. A Bibliás ember eddigi előadásai bizonyítást tettek arról, hogy a szereplő művészek és a zenekar a legmagasabb zenei igényeket is kielégítik.

— Offenbach. Péntek este kerül színre másodsor a nagy sikerrel felújított Offenbach operett, mely alkalommal a szerepeket Biczó Margit, Kertész Manó, Barna Sári, Gróf, Sós, Stoll, Kabos és Hevesi játsszák. A péntek esti Offenbach előadás B) bérletben lesz megtartva.

— Fügefalevél éjféli előadása. Szombaton este 11 órai kezdettel egy olyan operett kerül színre, melyhez hasonló Nagyváradon még nem ment. A Fügefalevélben a francia pikantéria még jobban ki-domborodik és a sikamlós jelenetek még több komikumot nyújtanak, mint az eddigi hasonló szellemben megírt összes operettekben. Az új francia operett szövege annyira ötletes, hogy minden csiklandósságra dacára finoman érvényesül bennük a szórakozó francia szellem. Az operettgyűjtés különös ambícióval készül erre a premierre, melynek forró hangulata beillene bármely párisi színházba. A rendezés munkáját rendkívül nagy körültekintéssel Hetényi Elemér végzi, a zenekart és az énekeszámokat pedig Békési Mihály tanítja be. Az új operett főszerepeit Biczó Margit, Beteg Bébi, Barna Sári, Rohonczy, Sós, Madas, Stoll és Bihari Nándor játsszák. A Fügefalevél vasárnap, hétfőn és kedden is műsoron van.

ELADÓ

Törökzugban 3 hold föld, fe e szőlő, fe e lucernás 120.000 lei. Alsó Körös oldalon tizenegy hold föld, részben szőlő, lucernás és kaszáló, rajta lakóház és kut 500.000 Lei. Egy kisebb lakóház 150 ezer lei. 150 métermázsza széna. Cim Str. Dr Ioan Csordás (v. dr Beikovis Ferenc-utca) 60. sz. alatt.

Heckenberg János kertészmezőnök

kertészettechnikai irodája Oradea-Maren, Káptalan-sor 1 szám. Vállal: Mindennemű kertek, u. m. házi-, haszon-, dísz- gyümölcskertek és parkírozások tervezését és keresztülvitelét, régi kertek átalakítását és modernizálását, úgyszintén telek felméréseket, nivellálásokot, vízmentesítéseket talajvizsgálat és feljavításokat. Minden kértéssel kapcsolatban, ahol szaktanács szükséges, ajánlom magam megvívásra. A különböző kertészeti és gazdasági intézetekben szerzett többéves tapasztalataim eléggé garantálják az igen tisztelt megbízóimnak, a kapott megbízást lelkiismeretes és szakszerű elintézését.

TAVASZBUZA

vetőmag prima uradalmi termésű kapható BORGIDA BÉLA terménykereskedőnél, Strada Rimanóczi-utca 4. szám alatt.

Molnár keresselek lárskénit

vidéki 6 járatu modern malomhoz. Szükséges tőke kb. 200.000 Lei, esetleg pénz helyett 50—60 HP motor. Előnyös feltételek. Pénz biztosítva. Előnyben olyan molnár, ki motorkezeléshez is ért.

Cim: Weiszné Oradea-Mare, Liget-u. 5.

Vasbulorgyár eladó

MADAS, Magyar-utca 18. szám

Ugyanott mindenféle szerszám és szerszám gép eladó

Kosziümöt, hosszú kabátot
és francia ruhákat legszebben
és legolcsóbban készít:

RADÓ női divat szalonja
Strada Gojdu (Beöthy Ödön-u.) 6. sz.

Felhívás

Felhívom mindazon fogyasztókat, akik a a Villamosműnél akár a városi, akár az állami tisztviselők részére megállapított áramdíj kedvezményt élvezik — a hadseregbeli tiszt urakat is, — hogy igényjogosultságukat f. év február hó 16 és március hó 15-ike között annál is inkább igazolják, mert ellenesetbe részükre a kedvezményes áron való számlázást meg fogjuk szüntetni. Az igazoló iratok a Villamosmű telepház az 1-es számú szobában bármely munkanapon d. u. 3 és 6 óra közötti időben személyesen bemutatandók.

A szükséges iparigazolványok: 1. A hivataltól által 1925. évi kelettel láttamozott alkalmaztatást és szolgálati beosztást igazoló okmány.

2. Nőtlen kedvezményesek és tisztviselők részére ezenkívül a családfenntartói minőséget igazoló okmány.

3. A nyugdíjasok tartoznak a nyugdíj fizetési könyvet bemutatni.

Oradea-Mare, la 15 Februarie 1925.

Városi Villamosmű Igazgatósága
Bazilli Mihály s. k.

Eladó háztelkek és villatelkek.

A G.rlczy-utcai villamos megállótól 3 percnnyire a kocsihíd bejáratánál, a város legszebb helyén, a

Bíró József féle szőlőben

gyönyörű szép parcellák, a legnemesebb faj szőlővel és gyümölcsfákkal beültetve, kedvező fizetési feltételekkel is eladók. — Minden telektulajdonos egyszerűen egy szép darab szőlőhöz juthat. — Megtekinthető bármikor. **BÍRÓ JÓZSEF**, Str. Dorobantilor (volt Rulikovszky-ut) 8. sz. alatt.

Eladó elutazás miatt sürgősen

magánház a Nagypiac téren közelében, beköltözhető modern 4 szobás lakással 450.000 Leiért, Bunyitay-liget közelében beköltözhető 4 szobás modern magánház 500.000 Leiért. Több kisebb nagyobb ház, szőlő a város bármely pontján. Vidéken üzletházak. Kiadó üzlethelyiség Zöldfa-utcan berendezéssel. Raktárhelyiségek, átadó és cserelakások, bútorozott szobák. Eladó uriszoba, szalon-, ebédlő és hálóberendezések, selyem paplan, kék selyem függöny, villanycsillárak stb. „Ardeal” közvetítő iroda. Főposta mellett. Telefon 203.

Elsőrendű munkaerők

Pontos kiszolgálás

Mindenki mondja, hogy a Model cipészetben a nagyváradi elsőrendű cipészműhelyek, elsőrendű munkásai alakult betéti társaság műhelyében Deczky Sándor vezetése alatt bel- és külföldi anyagokból eredeti párisi modellek szerint, mérték után és tisztelet részére készülnek a legegységesebb formájú cipők. Szíves partfogását kéri a n. é. közönségtől a Model cipészet tagjai. Strada Avram lantcu (volt Kossuth Lajos-utca) 2. szám.

Alkalmi olpók 24 óra alatt elkészülnek.

Javítások gyorsan és pontosan

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szövege 3 lei, vastag betű: 6 lei

Levelézés

"Szórákozás", "Özvegy", "Nagyjövendő" jellegű levelek van a kiadóban, körük átvénni. 195

"Gráti" jellegű levelek van a kiadóban. 194

Itt a tavasz... Egy valószínűleg levő urasszony vágyódik egy olyan férfi ismeretségre, aki anyagilag és lelkileg támogatná. "Tavasz" jellegű Hegedűs Hirlapjában. 202H

HÁZASSÁG

Özvegy tisztviselő nyolcvanéves Lej. Jövedelemmel, százezer Lei vagyonnal sürgősen nőstulne. Leveleket "45 éves" jellegű a kiadó továbbítja. 185

LAKÁS

Előszobával központban lévő egy szoba, előszobából álló lakásomat (irodának kiválóan alkalmas) egy szoba, konyha lakást. Cím: Dr. Grossmann, Str. Ep. Pável utca. 161

Különbejárattal burrozott szobák, átadó lakásokat, üzlethelyiségeket, műhelyhelyiségeket, suterénket, ingatlanokat leggyorsabban kiüveztetünk. Iroda: Str. Episc. Pável-utca 5. 191

Kiadó üzlet, irodának is alkalmas. Str. Ep. Ciorogariu (Uri-u.) 37. földsz. 173

ELLÁTÁS

Köser háziasított kihordásra vagy bent étkezésre jutányosan kapható. Str. Simon Barnutiu (Damjanich-utca) 20., balra. 179

Alkalmazás

Magyar kisasszony urizához kisebb gyermekekhez ajánljuk. Cím: Szabó Árpád né Ajud (Nagyenyed) Viz-utca 4. sz. 176

Irodaszolgálat gyári-munkáknak ajánljuk tisztességes munkabíró fiatal ember, vagy bármilyen más munkát keres. Cím a kiadóban. 190

Borított vevőkör látogatására megbízható kaukázusos kenyér kihordót azonnali belépésre keres kenyérgyár. Cím: Hegedűs Hirlapjában. 196H

Fehérnemű varrásokhoz tanulóéan felvételt. Ugyanott endlitzést vállaltunk. — Tóth Jolán, Str. Academia utca 8. 193

Német—magyar levelező, könyvelő állást keres. Örök könyvelést is vállalt. Cím a kiadóban. 198

Fiatall mindenek, ki a főzéshez is ért, kis családhoz ajánljuk. Cím: Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 30., balra a pincében. 203H

FIGYELMEZTETEM

hogy órát, ékszer legjobban, legolcsóbban készítesd és elad, törött aranyat a legmagasabb árban vesz

BRENNER,
Vlahuța (Sz. János)-u. 6.

BIHARI GÉP ÉS FÉMPARTELEP ORADEA-MARE, CALEA VICTORIEI No. 22.

Raktárról szállít bármilyen méretű iparvasuti mozdonyokat, kerékpárokat 600—760 m.m. nyomtávolságban, csapagákat és lökhárítókat. — Iparvasuti mozdonyok főjavítása. Mozdonyok 600—760 m.m. nyomtávolságú átalakítása. — Készít bármilyen méretű iparvasuti truckokat, rönk vagy tűzfűtő szállításra. — Felszerel fűtőszelvényeket, szállít és felszerel bármilyen méretű stabil gépeket.

FAÜZEMEK KÜLÖN FIGYELMÉBE!

Felvállalunk saját mozdonyaink és kocsijainkkal tűzfűtő vagy rönk szállításokat bármilyen iparvasuton. Ajánlatokat díjmentesen eszközölünk. Telefon 17-56. — Táviratcím: Metalf.

Perfect román és német gyors- és gépirónót keres előkelő nagyvállalat azonnali belépésre. Magyarul tudók előnyben. Ajánlatot Hegedűs Hirlapjában: "Perfect" jellegű. 208H

Szobaleányt keresek azonnali belépésre. Roth Miklós, Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-u.) 1., I. em. 211H

Jól főző mindenek szakácsnő március elejére felvételt. Klein Andorné, Promonad Emirescu (Ezred-évi emlétkér) 2. 209H

Adás-Vétel

Hugó Victor Nyomorultakat piros vagy kék díszkötésben, továbbá a klasszikus Regejénár bármilyen kötetét megvételre keresem. Cím: Hegedűs Hirlapjában. 126

Lámpaernő, párna, terítő, függöny montirozás, gobelin, filé, kelim, szmirma, hímzés, ruhahorgolás, kabát, kosztüm, estélyi és utcai ruha olcsón készült. Nílgesz-telep 100/2. szám Schwarz-ház. (Repülőhíd mellett). 188

Hohman Bloch Hegedű iskola IV. részt megvételre keresem. — Cím: Hegedűs Hirlapjában. 190

Világos hálószoba teljesen felszerelve eladó. Strada Lakatos-utca 9. 188

Eladó mahagón ebédő, kredenc, asztal, hintaszék, háló és fél hálószoba Str. Cuza Voda (Szacsavay-u.) 59. Kovely. 210

Eladó ház nagy kerttel, beköltöztető lakással Str. Cărmăzui (Téglavető-u.) 4. 190

Új rőlés és rövidárú üzlet nyílt. Str. Astra (Gilyányi-u.) 14. alatti. Ponoos kiadó. Szolid árak. A n. é. közönség b. pártfogását kéri. Jézus Sámuel tulajdonos

Román-Magyar Magyar-Román

Ghetie szótár eladó a Hegedűs Hirlap-irodában.

Sarokház

Kolozsvári-utcai villamos megálló, 4 lakással, 2 üzlethelyiséggel, pincével

eladó

2 szobás lakás és üzlethelyiség elfoglalható. Persz ügyvéd, Str. Nicolae Zsiga (Lukács György) No. 14. délután 1—4 ig.

Moly Tamás: Kalandok és kalandorok és a jöttment című könyvét megvételre keresem. Cím: Hegedűs Hirlapjában. 181

Házak eladók. Házaladás megbízásokat vállaltunk. — Közösönként megvételre. Magánpenzt és jutálékkal kiüveztetünk. Adásvételi R-I Parcul Traian 12. Ertesítés délután. 5

Ebédő, hálószoba butorok, használt háromajtós ruhaszekrény, új konyhaszekrény eladó. Ehik esztasónál, volt Gymnazium helyiségében, Uri-utca. 187

Üzlethelyiség, esetleg lakással, azonnali átadó alkalmas helyen. Bővebbet Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca) 15. 205H

Egy 12 darabból álló telt hálószoba és egy jökarban lévő kerékpár olcsón eladó. Str. Sirlul Faianului (Fácán sor) 1/a szám. 206H

Antik vitrin nippelkel, — festmények neves festőktől azonnali eladók. Megnevezhetők 10—4 óráig. — Reinherz, Straia Lakatos-utca 8. 197H

Megvételre keresek jökarban lévő hatos cséplő garnitúrát, 15 évesnél régebbire nem reflektálok. Ajánlatokat a megjelölésével a kiadóba kérek. 181

Szülő 2 hold a Bunvitailiget mellett, cserepes tanyával, elsőrendű, eladó. Értekezni Str. Cărmăzui (Kaszárnya-utca) 7. 199

istálló 6 lóra kiadó. Csengető utca 14. 212

Válogatott burgonya 280 Lei mázsája, díszzőnek való 150 Lei. Kapható városi bódében. 201

Tusnádfürdőn eladó az Ida villa. A feltételek megtudhatók dr. Kardos Alberttől Debrecen, Jókai-utca 5. 38

Hirdetmény

Az Oradea-Mare Izr. Szentegylet által fenntartott Aggok házában elhalálozás folytán egy férfi hely megüresedvén, ennek betöltésére az alulírott vezetéség ezennel pályázatot hirdet. Pályázhat olyan nagyváradi születésű, vagy hosszú idő óta itt lakó vagyontalan, teljesen támasz nélkül álló 75 éven felüli agg, akj tagja az Izr. Szentegyletnek, vagy az Orth. Izr. Hitközségnek és vallásérköcsi szempontból kifogás alá nem esik. A pályázatot kérvény alakjában az Izr. Szentegylet irodájába (Zárda-u. 2. sz.) nyújtandók be.

Az Aggok Menháza vezetősége.

Nagyvárad legolcsóbb gőzfűtő üze

STERN VÁLLALATOK

tűzfűtő értékesítő és aprító telep

Bármilyen mennyiségben azonnali szállít: hasábos tűzfűtő, köbméterben vagy vevőszuliban, továbbá aprított tűzfűtő, ineknek bérágást eszközölünk, fűtőszelvények köbméterenként 12 lei, aprítás köbméterenként 12 lei.

Üzem: Sánt-u. 16. Telefon: 17-43

Megrendelések felvételnek a Hegedűs Hirlapjában és a Hangya szövetkezetben (Calea Reg. Ferdinand volt Rákóczi-ut), ahol minden vevő árendédményt kap a megrendelésnél.

ELADÓ három magánház azonnali beköltöztető kedvező fizetési feltételekkel 500—300—280 ezer leitől. Kisebb-nagyobb házak 4 millióig. 21 drb. szülő 1/2—35 holdig, földbirtok 24—120 holdig, egy cséplőgarnitúra teljes felszereléssel. Szép nagy ház 600.000 lei. Értekezni: TOMA JÓZSEFNÉNÁL, Strada Take Ionescu (volt Körös-utca) 21. szám, 3—6 ig

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél

ROSENBERG TESTVÉREK

Nic. Jorga (Zöldfa-u.) 8. — Behúzás gyorsan készült.

Üveges könyvszekrény eladó. Stern, Str. Petru I/a. Inasothon mellett. 180H

Eladó használt szürke angol térti öltöny és egy fekete zseket kabát, mellény és csikos nadrággal. Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca) 19.

Ha könyvtárát, könyveit eladni akarja, magas áron megvesszük vagy eladjuk. Cím: Hegedűs Hirlapjában. 125H

Fésűk

illatszerek, kefék, legújabb fűtőbevalók, nyakgyöngyök, ridikülök, játékok, gyermekkoscsik nagyon olcsók a

D'OR-ban

Regele Ferdinand 16.

KALUCSNI ÉS HÓCIPÓK

szakszerű és speciális

javitása

gumi javító műhelyben

Ezredévi Emlétkér 16.

Ugyanott

kisgőzkazán eladó

ÓRÁK

szakszerű javítását a legkomplikáltabb kifogásalanul

TISZAY

végzi, Str. Alexandri (Telety-u.) 8. Jelenyos árak. Preciz munka

Remélem

tudja már, hogy a Pannoniában

vizumoztat

DEUTSCH a futár

Utteleveket elintézt.

Lakáscsere

Uri-utca végén levő szép nagy 1 szoba, előszoba, konyha, speizos stb. lakással, elcserelem központban levő garson 1 szoba előszobával, esetleg 2 kisebb szobával. Lakásom esetleg butorral eladó.

"ARDEAL" iroda

Főposta mellett, Strada Episc. Ciorogariu No. 8.

Vennék egy 4-es és egy 3 méteres üzleti puldót. Berger, Str. Gilyányi u. 1. 213

Különleges

Örökbe adnánk 4 éves szép kisleányunkat jobb családba. Cím: Hegedűs Hirlapjában. 207H

Magánpenz betáblázásra kedvező feltételek mellett felvehető. Str. Ep. Pável 22., délieltől 11-ig. 2 4H

TARS 100—150 ezer Lei eltekintélyes üzlet letéstitéshez, mely Nagyromániában még nincsen, jó kamat és lökebiztosítás. — Högy is lehet Megkéréssek "Garancia" jellegű kiadóba kérek. 200

Penzközlösönt előnyös feltételekkel bármilyen biztosításra bármilyen kedvező összegű kezdve azonnali f. lyosítunk. Iroda Str. Episc. Pável-utca 5. 192

Ügyes varróleány, ki mindenféle varráshoz ért, házakhoz ajánljuk. Cím: Fránkl Frida, Str. Astra (Gilyányi-utca) 23. szám.

Csinosan burrozott szoba hölgy részére kiadó Str. Parcul Elisabet 5. 214

Bimzést olcsón vállaltok Parcul Elisabet 5, Feller. 215

Keresek magánpenzt, százövenezre Leit, első betáblázásra, havi három százalékra. Cím a kiadóba. 187

Estélyi és utcai toalették a legkényesebb igényekig készítenek E. Fránkl Hermin divatszalonjában Str. Sztaroveszky u. 11/a. Ugyanott gépjárműjavítás. Ny

Perzsa és gyári szőnyegek javítását vállaltam. Balla, Str. Sálciór Füzes-utca 16.

Vessünk

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiség kereskedők Str. Gonoru Moșuța (Mezey Mihály-utca) 10.

Modern chamotte

kályhák

különböző színekben raktáron, 2500 Leitől kaphatók valamint átrakásokat és javításokat vállal

Varga György

kályhák mester

Str. I. Ciorada (Berkovici) 33

Kiadó

azonnal 20 év óta fenálló nagy forgalmu fűszerüzlet

Hajó-téren

Értekezni: Molnár Smetka György-u. 1 délután 3—6 óráig.